

Finanční arbitráž

Legerova 1581/69, 110 00 Praha 1 – Nové Město, tel. +420 257 042 094,
ID datové schránky: qr9ab9x, e-mail: arbitr@finarbitr.cz, <https://finarbitr.cz>

Navrhovatel

Instituce

PROFI CREDIT Czech, a.s.

IČO 618 60 069

Thunovská 192/27

118 00 Praha 1

Č. j. FA/SR/SU/201/2024 – 50

Praha 1. 11. 2024

Nález

Finanční arbitráž příslušný k rozhodování sporů podle § 1 odst. 1 zákona č. 229/2002 Sb., o finančním arbitrovi, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o finančním arbitrovi“), rozhodl v řízení zahájeném dne 9. 1. 2024 podle § 8 odst. 1 zákona o finančním arbitrovi na návrh Navrhovatele proti Instituci, vedeném podle tohoto zákona a zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „správní řád“), o určení neplatnosti smlouvy o úvěru č. ■ ze dne 11. 11. 2020, smlouvy o úvěru č. ■ ze dne 16. 8. 2021, smlouvy o úvěru č. ■ ze dne 12. 7. 2022, smlouvy o úvěru č. ■ ze dne 14. 4. 2023 a smlouvy o úvěru č. ■ ze dne 25. 10. 2023 a vydání bezdůvodného obohacení ve výši 17.138 Kč spolu se zákonným úrokem z prodlení z této částky, takto:

- I. Instituce, PROFÍ CREDIT Czech, a.s., IČO 618 60 069, se sídlem Thunovská 192/27, 118 00 Praha 1, je povinna navrhovateli, ■, nar. ■, bytem ■, zaplatit částku ve výši 19.002,50 Kč (slovy: devatenáct tisíc dvě koruny české padesát haléřů), spolu s úrokem z prodlení z částky 17.138 Kč ve výši 14,75 % p. a. ode dne 20. 1. 2024 do zaplacení, a to do 3 dnů od právní moci nálezu.
- II. Určuje se, že smlouva o úvěru č. ■ ze dne 14. 4. 2023 a smlouva o úvěru č. ■ ze dne 25. 10. 2023, které uzavřeli instituce, PROFÍ CREDIT Czech, a.s., a navrhovatel, ■, jsou neplatné.
- III. Návrh navrhovatele, ■, se ve zbývajících částech podle § 15 odst. 1 zákona o finančním arbitrovi zamítá.
- IV. Instituce, ■, PROFÍ CREDIT Czech, a.s., je povinna uhradit podle § 17a zákona o finančním arbitrovi sankci ve výši 15.000 Kč (slovy: patnáct tisíc korun českých), a to do 15 dnů ode dne nabytí právní moci tohoto nálezu na účet Kanceláře finančního arbitra vedený u České národní banky č. 19-3520001/0710, var. symbol 0002012024, konst. symbol 558.

Odůvodnění:

1. Předmět řízení před finančním arbitrem a zkoumání podmínek řízení

Navrhovatel se v řízení před finančním arbitrem domáhá určení neplatnosti smluv o úvěru, které uzavřel s Institucí, protože Instituce před uzavřením smluv o úvěru neposoudila úvěruschopnost Navrhovatele s odbornou péčí, a vydání bezdůvodného obohacení Instituce včetně zákonného úroku z prodlení.

Finanční arbitráž ze shromážděných podkladů zjistil, že Navrhovatel a Instituce uzavřeli:

- a) dne 11. 11. 2020 smlouvu o úvěru č. ■, na základě které se Instituce zavázala poskytnout Navrhovateli úvěr ve výši 19.000 Kč, a Navrhovatel se zavázal poskytnuté

peněžní prostředky vrátit společně se sjednaným úrokem ve výši 59,82 % ročně ve 36 měsíčních splátkách ve výši 1.146 Kč (dále jen „Smlouva o úvěru 1“);

- b) dne 16. 8. 2021 smlouvu o úvěru č. ■■■, na základě které se Instituce zavázala poskytnout Navrhovateli úvěr ve výši 25.000 Kč, a Navrhovatel se zavázal poskytnuté peněžní prostředky vrátit společně se sjednaným úrokem ve výši 64,60 % ročně ve 48 měsíčních splátkách ve výši 1.464 Kč (dále jen „Smlouva o úvěru 2“);
- c) dne 12. 7. 2022 smlouvu o úvěru č. ■■■, na základě které se Instituce zavázala poskytnout Navrhovateli úvěr ve výši 25.000 Kč, a Navrhovatel se zavázal poskytnuté peněžní prostředky vrátit společně se sjednaným úrokem ve výši 66,84 % ročně ve 48 měsíčních splátkách ve výši 1.504 Kč (dále jen „Smlouva o úvěru 3“);
- d) dne 14. 4. 2023 smlouvu o úvěru č. ■■■, na základě které se Instituce zavázala poskytnout Navrhovateli úvěr ve výši 37.000 Kč, a Navrhovatel se zavázal poskytnuté peněžní prostředky vrátit společně se sjednaným úrokem ve výši 73,98 % ročně ve 48 měsíčních splátkách ve výši 2.418 Kč (dále jen „Smlouva o úvěru 4“);
- e) dne 25. 10. 2023 smlouvu o úvěru č. ■■■, na základě které se Instituce zavázala poskytnout Navrhovateli úvěr ve výši 167.000 Kč, a Navrhovatel se zavázal poskytnuté peněžní prostředky vrátit společně se sjednaným úrokem ve výši 66,25 % ročně ve 48 měsíčních splátkách ve výši 9.977 Kč (dále jen „Smlouva o úvěru 5“; Smlouva o úvěru 1 až Smlouva o úvěru 5 společně dále jen „Smlouvy o úvěru“).

Finanční arbitr považuje Navrhovatele za spotřebitele podle § 1 odst. 1 zákona o finančním arbitrovi, protože nezjistil, že by Navrhovatel ve smluvních vztazích s Institucí nevystupoval jako fyzická osoba, která nejedná v rámci své obchodní nebo jiné podnikatelské činnosti, jak definují spotřebitele hmotněprávní předpisy. Navrhovatel je proto účastníkem řízení před finančním arbitrem ve smyslu § 3 odst. 2 zákona o finančním arbitrovi.

Podle veřejně dostupných údajů v Seznamech regulovaných a registrovaných subjektů finančního trhu vedených Českou národní bankou je Instituce ode dne 11. 5. 2018 oprávněna k činnosti nebankovního poskytovatele spotřebitelského úvěru ve smyslu § 9 zákona č. 257/2016 Sb., o spotřebitelském úvěru, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o spotřebitelském úvěru 2016“).

Finanční arbitr tedy nezjistil, že by Instituce nebyla oprávněna k poskytnutí spotřebitelských úvěrů v rámci Smluv o úvěru, ani že by Instituce nebyla institucí ve smyslu § 3 odst. 1 písm. c) zákona o finančním arbitrovi.

Smlouvy o úvěru jsou smlouvami o úvěru ve smyslu § 2395 a násl. zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „občanský zákoník“), resp. ve znění účinném ke dni uzavření Smluv o úvěru, a současně jsou smlouvami o spotřebitelském úvěru ve smyslu zákona o spotřebitelském úvěru 2016, protože je uzavřel Navrhovatel jako spotřebitel a Instituce jako podnikatel a jejich předmětem jsou úvěry, které nejsou vyloučené z režimu zákona o spotřebitelském úvěru 2016 ve smyslu § 4 tohoto zákona.

Finanční arbitr je tedy příslušný k rozhodování sporu mezi Navrhovatelem a Institucí, protože se jedná o spor mezi spotřebitelem a poskytovatelem při poskytování úvěru ve smyslu § 1 odst. 1 písm. c) zákona o finančním arbitrovi, když k rozhodování tohoto sporu je podle § 7 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „občanský soudní řád“), dána pravomoc českého soudu.

2. Podklady předložené Navrhovatelem

3. Tvrzení Navrhovatele

Navrhovatel tvrdí, že Smlouvy o úvěru, které s Institucí uzavřel, jsou neplatné, protože Instituce před jejich uzavřením neposoudila jeho schopnost úvěry splatit s odbornou péčí.

Navrhovatel odkazuje na povinnost Instituce posoudit úvěruschopnost Navrhovatele na základě nezbytných, spolehlivých, dostatečných a přiměřených informací získaných od spotřebitele, a pokud je to nezbytné, z databáze umožňující posouzení úvěruschopnosti spotřebitele nebo i z jiných zdrojů. Věřitel se přitom „nemůže spokojit jen s obsahem informací, jak jsou mu předloženy nebo sděleny spotřebitelem, ale je povinen ověřit jejich faktickou správnost a soulad se skutečností, a to vůči dohledovým orgánům obhajitelným a zpětně ověřitelným způsobem. Jinak poskytovatel nejedná s náležitou odbornou péčí“.

Navrhovatel tvrdí, že v jeho případě „byly zkoumány výlučně příjmy navrhovatele, případnou nákladovou stránku však instituce záměrně ignorovala. To patrně, aby byla vytvořena domnělá úvěruschopnost navrhovatele a úvěr mu mohl být poskytnut, aniž by to však bylo podloženo relevantními skutečnostmi, zjištěnými a ověřenými ze strany instituce (bez ohledu na to, zda navrhovatel je či není úvěruschopný)“.

Navrhovatel namítl u Instituce neplatnost Smluv o úvěru a v případě Smlouvy o úvěru 1 až 3 ji vyzval k vrácení peněžitého plnění přesahující poskytnuté jistiny. Navrhovatel v řízení před finančním arbitrem požaduje rovněž přiznání úroků z prodlení, a to ode dne následujícího po uplynutí lhůty „sedmi (7) dnů ode dne odeslání“ výzvy k nápravě ze dne 12. 1. 2024 (dále jen „Výzva“).

Navrhovatel proto navrhuje, aby finanční arbitr rozhodl o neplatnosti Smluv o úvěru a aby Instituci uložil povinnost vydat Navrhovateli bezdůvodné obohacení Instituce ze Smlouvy o úvěru 1 až 3 ve výši 17.138 Kč spolu se zákonným úrokem z prodlení.

4. Podklady předložené Institucí

5. Tvrzení Instituce

Instituce potvrzuje, že s Navrhovatelem uzavřela Smlouvy o úvěru.

Instituce tvrdí, že před uzavřením Smluv o úvěru řádně prověřila úvěruschopnost Navrhovatele v souladu s právními předpisy.

Instituce namítá, že „Navrhovatel svými úhradami zjevně uznává platnost svých závazků v rozsahu jednotlivých plateb“ a odkazuje, že „[p]lacení úroků se považuje za uznání dluhu ohledně částky, z níž se úroky platí. (§ 2054 odst. 1 občanského zákoníku)“.

Instituce argumentuje, že „Navrhovatel hrazením svých závazků ostatně také prokazuje, že je schopen úvěr splácet“ a odkazuje na rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. 33 Cdo 1819/2023 ze dne 27. 9. 2023 (dále jen „Rozhodnutí NS 2023“), podle kterého „[z]a dané situace nelze smlouvu považovat za neplatnou jen proto, že nebyla řádně posouzena úvěruschopnost spotřebitele; musí být postaveno najisto, že spotřebitel nebyl schopen úvěr splácet (resp. že mu úvěr neměl být poskytnut). Právní posouzení věci odvolacím soudem, který neplatnost smlouvy založil výlučně na porušení povinnosti žalovanou posoudit úvěruschopnost, aniž vzal v úvahu, zda, resp. že předchůdce žalobkyně byl schopen úvěr splatit (což nebylo nijak zpochybněno), je neúplné, a proto nesprávné“.

6. Jednání o smíru

Finanční arbitr v souladu s § 1 odst. 3 zákona o finančním arbitrovi vyzval účastníky řízení ke smírnému vyřešení sporu.

Instituce jako smírné řešení sporu navrhla, že v případě Smlouvy o úvěru 1 až 3 Navrhovatel *„zaplatí 11385 Kč“*, v případě Smlouvy o úvěru 4 Navrhovatel uhradí Instituci do 14. 3. 2024 částku 21.522 Kč a v případě Smlouvy o úvěru 5 do 25. 10. 2027 částku 258.693 Kč. Navrhovatel nabízený smír odmítl.

Smírného řešení se proto mezi stranami sporu před vydáním tohoto nálezu finančnímu arbitrovi nepodařilo dosáhnout.

7. Právní posouzení

Finanční arbitr podle § 12 odst. 1 a 3 zákona o finančním arbitrovi rozhoduje podle svého nejlepšího vědomí a svědomí, nestranně, spravedlivě a bez průtahů a pouze na základě skutečností zjištěných v souladu se zákonem o finančním arbitrovi a zvláštními právními předpisy. Finanční arbitr při svém rozhodování vychází ze skutkového stavu věci a volně hodnotí shromážděné podklady.

Finanční arbitr při rozhodování aplikuje rozhodné psané právo, posuzuje všechny shromážděné podklady samostatně i ve vzájemné souvislosti s přihlédnutím k předmětu projednávaného sporu. Finanční arbitr se tam, kde je to možné, opírá a odvolává na relevantní ustálenou judikaturu obecných soudů nebo Ústavního soudu. Finanční arbitr tak činí proto, aby jeho rozhodnutí bylo věcně a právně správné a přesvědčivé pro obě strany sporu, a zároveň i pro soud, který bude případně na základě žaloby kterékoli strany sporu rozhodnutí finančního arbitra přezkoumávat, aby rozhodnutí finančního arbitra jako správné potvrdil a žalobu proti němu zamítl.

Předmětem sporu mezi Navrhovatelem a Institucí je posouzení nároku Navrhovatele na určení neplatnosti Smluv o úvěru, protože Instituce řádně neposoudila jeho schopnost splácet závazky z těchto smluv, a posouzení nároku Navrhovatele na vydání bezdůvodného obohacení Instituce ze Smlouvy o úvěru 1 až 3 ve výši veškerých plateb, které Navrhovatel uhradil nad jistiny těchto úvěrů včetně zákonného úroku z prodlení.

7.1. *Skutková zjištění*

Ze shromážděných podkladů má finanční arbitr za doložené, že

- a) Navrhovatel a Instituce uzavřeli dne 11. 11. 2020 Smlouvu o úvěru 1, na základě které se Instituce zavázala poskytnout Navrhovateli úvěr ve výši 19.000 Kč;
- b) Navrhovatel na dluh ze Smlouvy o úvěru 1 uhradil Instituci podle výpisu plateb předloženého Institucí celkem 20.137,91 Kč;
- c) Navrhovatel a Instituce uzavřeli dne 16. 8. 2021 Smlouvu o úvěru 2, na základě které se Instituce zavázala poskytnout Navrhovateli úvěr ve výši 25.000 Kč;
- d) Navrhovatel na dluh ze Smlouvy o úvěru 2 uhradil Instituci podle výpisu plateb předloženého Institucí celkem 37.088,30 Kč;
- e) Navrhovatel a Instituce uzavřeli dne 12. 7. 2022 Smlouvu o úvěru 3, na základě které se Instituce zavázala poskytnout Navrhovateli úvěr ve výši 25.000 Kč;
- f) Navrhovatel na dluh ze Smlouvy o úvěru 3 uhradil Instituci podle výpisu plateb předloženého Institucí celkem 30.776,29 Kč;
- g) Navrhovatel a Instituce uzavřeli dne 14. 4. 2023 Smlouvu o úvěru 4, na základě které se Instituce zavázala poskytnout Navrhovateli úvěr ve výši 37.000 Kč;

- h) Navrhovatel na dluh ze Smlouvy o úvěru 4 uhradil Instituci podle výpisu plateb předloženého Institucí a podle dokladů o platbách předložených Navrhovatelem celkem 27.097 Kč;
- i) Navrhovatel a Instituce uzavřeli dne 25. 10. 2023 Smlouvu o úvěru 5, na základě které se Instituce zavázala poskytnout Navrhovateli úvěr ve výši 167.000 Kč;
- j) Navrhovatel na dluh ze Smlouvy o úvěru 5 uhradil Instituci podle výpisu plateb předloženého Institucí a podle dokladů o platbách předložených Navrhovatelem celkem 59.862 Kč.

7.2. Rozhodná právní úprava

Práva a povinnosti ze Smluv o úvěru se řídí zákonem o spotřebitelském úvěru 2016; tím není dotčeno subsidiární použití občanského zákoníku jako obecného soukromoprávního předpisu v otázkách, které zákon o spotřebitelském úvěru 2016 neupravuje.

7.3. Návrh na určení vs. návrh na plnění

Podle § 24 zákona o finančním arbitrovi se v řízení před finančním arbitrem postupuje podle zákona o finančním arbitrovi a podle správního řádu, nestanoví-li zákon o finančním arbitrovi jinak. Zákon o finančním arbitrovi pravidla pro rozhodování o návrzích na určení nebo na plnění neupravuje, proto se použije úprava správního řádu, kde podle § 142 odst. 1 správního řádu platí, že „[s]právní orgán v mezích své věcné a místní příslušnosti rozhodne na žádost každého, kdo prokáže, že je to nezbytné pro uplatnění jeho práv, zda určitý právní vztah vznikl a kdy se tak stalo, zda trvá, nebo zda zanikl a kdy se tak stalo“. Podle § 142 odst. 2 správního řádu finanční arbitr nepostupuje podle § 142 odst. 1 správního řádu tehdy, jestliže „[m]ůže otázku jeho vzniku, trvání nebo zániku řešit v rámci jiného správního řízení“.

Protože je rozhodnutí finančního arbitra přezkoumatelné soudem, nikoli v režimu přezkumu správního rozhodnutí podle zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů, ale v režimu zvláštního přezkumu podle části páté občanského soudního řádu, posuzuje finanční arbitr „nezbytnost“ určovacího návrhu analogicky „naléhavému právnímu zájmu“ k určovací žalobě ve smyslu § 80 občanského soudního řádu, který stanoví „[u]rčení, zda tu právní poměr nebo právo je či není, se lze žalobou domáhat jen tehdy, je-li na tom naléhavý právní zájem“.

Finanční arbitr odkazuje na závěry Nejvyššího soudu v rozhodnutí ze dne 28. 2. 2011, sp. zn. 23 Cdo 5054/2008, že „[n]aléhavý právní zájem na určení, zda tu právní vztah nebo právo je či není, je dán zejména tehdy, kdy by bez tohoto určení bylo ohroženo právo žalobce nebo kde by se bez tohoto určení jeho právní postavení stalo nejistým. Jestliže však k porušení práva již došlo, a je tedy možno žalovat na splnění povinnosti, která z porušení práva vyplývá, nemá preventivní ochrana poskytovaná jinak podle ustanovení § 80 písm. c) o. s. ř. žádného smyslu. Proto žaloba domáhající se určení podle tohoto ustanovení nemůže být zpravidla opodstatněna tam, kde lze žalovat na splnění povinnosti podle ustanovení § 80 písm. b) o. s. ř. Vyslovený předpoklad však nelze chápat obecně. Prokáže-li žalobce, že má právní zájem na tom, aby bylo určeno určité právo nebo právní poměr, přestože by mohl žalovat přímo na splnění povinnosti, nelze mu určovací žalobu odepřít. Za nedovolenou - při možnosti žaloby na plnění - lze považovat určovací žalobu jen tam, kde by nesloužila potřebám praktického života, nýbrž by vedla jen ke zbytečnému rozmnožování sporů. Jestliže se určením, že tu právní vztah nebo právo je či není, vytvoří pevný právní základ pro právní vztahy účastníků sporu (a předejde se tak žalobě o plnění), nebo jestliže žaloba na plnění neřeší a ani nemůže řešit celý obsah a dosah sporného právního vztahu nebo práva, je určovací žaloba přípustná i přesto, že je možná také žaloba na splnění povinnosti podle ustanovení § 80 písm. b) o. s. ř.“

Dále pak v rozhodnutí ze dne 17. 4. 2014, sp. zn. 33 Cdo 1734/2013 (dále jen „Rozhodnutí NS 2014“), Nejvyšší soud dovodil, že „[ž]aloba na určení je preventivního charakteru a má místo jednak tam, kde její pomocí lze eliminovat stav ohrožení práva či nejistoty v právním vztahu

a k odpovídající nápravě nelze dospět jinak, jednak v případech, v nichž určovací žaloba účinněji než jiné právní prostředky vystihuje obsah a povahu příslušného právního vztahu a jejím prostřednictvím lze dosáhnout úpravy tvořící určitý právní rámec, který je zárukou odvrácení budoucích sporů účastníků. Tyto funkce určovací žaloby korespondují právě s podmínkou naléhavého právního zájmu; nelze-li v konkrétním případě očekávat, že je určovací žaloba bude plnit, nebude ani naléhavý právní zájem na takovém určení. Přitom příslušné závěry se vážou nejen k žalobě na určení jako takové, ale také k tomu, jakého konkrétního určení se žalobce domáhá (v souzené věci se žalobce nedomáhal určení neexistence závazkového právního vztahu /práva/, ale určení neplatnosti smlouvy). Určovací žaloby slouží potřebám praktického života a nemohou vést ke zbytečnému rozmnožování sporů. Naléhavý právní zájem na požadovaném určení je proto současně dán jen tehdy, jestliže je (objektivně vzato) způsobilé odstranit stav právní nejistoty žalobce nebo ohrožení jeho práva. Pomocí určovací žaloby nelze řešit otázky, které mají význam jen pro jiné – dosud nezahájené nebo již probíhající – řízení (v němž je lze řešit jako předběžné otázky) nebo které mají být podle zákona řešeny v jiném řízení“.

Finanční arbitr z předložených podkladů zjistil, že Navrhovatel již splatil jistinu ze Smlouvy o úvěru 1 až 3 a samotný návrh na plnění řeší celý obsah a dosah sporných vztahů, tj. vydání bezdůvodného obohacení Instituce ze Smlouvy o úvěru 1 až 3 za období trvání závazků z těchto smluv, nemá finanční arbitr za to, že by pro uplatnění práv Navrhovatele ze Smlouvy o úvěru 1 až 3 bylo nezbytné, aby finanční arbitr určil ve výroku nálezu, že tyto smlouvy jsou neplatné. Otázka neplatnosti Smlouvy o úvěru 1 až 3 je totiž předběžnou otázkou k posouzení nároku Navrhovatele na vydání bezdůvodného obohacení Instituce, přičemž jak tuto otázku finanční arbitr zodpověděl, je z odůvodnění tohoto nálezu jasné a jednoznačné.

Ohledně Smlouvy o úvěru 4 a 5, finanční arbitr nezjistil, že by Navrhovatel na své závazky z těchto smluv dosud uhradil částku odpovídající jistině čerpaných úvěrů, když Navrhovatel od Instituce obdržel jistinu ve výši 37.000 Kč, resp. 167.000 Kč a současně splatil Instituci částku ve výši 27.097 Kč, resp. 59.863 Kč.

Finanční arbitr má tedy za to, že pro docílení „*úpravy tvořící určitý právní rámec, který je zárukou odvrácení budoucích sporů účastníků*“, je rozhodnutí o nároku Navrhovatele na určení neplatnosti Smlouvy o úvěru 4 a 5 nezbytné k uplatnění práv Navrhovatele.

7.4. Posouzení úvěruschopnosti obecně

Podle § 75 zákona o spotřebitelském úvěru 2016 platí, že poskytovatel úvěru je „*[p]ovinen provozovat svou činnost s odbornou péčí*“, což se vztahuje nejen na posuzování úvěruschopnosti konkrétního spotřebitele, ale též na věrohodné prokázání toho, že tak učinil.

Obsah povinnosti jednat s odbornou péčí zákon o spotřebitelském úvěru 2016 neobsahuje, neboť se jedná o tzv. neurčitý právní pojem, který se má vykládat v kontextu obecné právní úpravy i konkrétních skutkových okolností.

Odbornou péčí vymezoval v době před uzavřením Smluv o úvěru (pro účely těchto zákonů) např. § 2 odst. 1 písm. p) zákona č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele, ve znění pozdějších předpisů, který stanoví, že odbornou péčí se rozumí „*[ú]roveň zvláštních dovedností a péče, kterou lze od podnikatele ve vztahu ke spotřebiteli rozumně očekávat a která odpovídá poctivým obchodním praktikám nebo obecným zásadám dobré víry v oblasti jeho činnosti*“. Obdobně tento pojem definuje např. § 32 odst. 6 zákona č. 256/2004 Sb., o podnikání na kapitálovém trhu, ve znění pozdějších předpisů, který stanoví, že „*[i]nvestiční zprostředkovatel poskytuje investiční služby s odbornou péčí. Poskytování investičních služeb investičním zprostředkovatelem s odbornou péčí zejména znamená, že investiční zprostředkovatel jedná kvalifikovaně, čestně a spravedlivě a v nejlepším zájmu zákazníků*“. Stejně tak i podle § 76 odst. 1 zákona o spotřebitelském úvěru 2016 „*[p]oskytovatel a zprostředkovatel jedná čestně, transparentně a zohledňuje práva a zájmy spotřebitele*“.

Odbornou péčí se tak v kontextu zákona o spotřebitelském úvěru 2016 rozumí korektiv jednání věřitele, které v tomto případě posoudí finanční arbitř, a zakládá se jak na objektivním hledisku, tj. na odborných znalostech a schopnostech, tak na hledisku subjektivním, spočívajícím v pečlivosti konkrétního věřitele.

Podle § 78 odst. 1 zákona o spotřebitelském úvěru 2016 platí, že „[p]oskytovatel a zprostředkovatel při poskytování nebo zprostředkování spotřebitelského úvěru pořizují dokumenty nebo jiné záznamy v rozsahu, který je nezbytný pro hodnověrné osvědčení řádného plnění jejich povinností stanovených tímto zákonem“, přičemž podle odst. 2 písm. b) stejného ustanovení „[p]oskytovatel při plnění povinnosti podle odstavce 1 uchovává zejména dokumenty nebo jiné záznamy týkající se posuzování úvěruschopnosti spotřebitele, včetně údajů o spotřebiteli, které poskytl do databáze podle § 88 odst. 1“. Podle důvodové zprávy k zákonu o spotřebitelském úvěru 2016 „[p]ovinnost uchovávat dokumenty a záznamy (v písemné nebo elektronické podobě, podobu zákon neurčuje) je důležitá jak pro výkon dohledu nad poskytovateli, tak pro případné spory se spotřebiteli“.

S ohledem na výše uvedené by proto měl být poskytovatel spotřebitelského úvěru schopen prokázat mj. i naplnění požadavku § 86 odst. 1 zákona o spotřebitelském úvěru 2016, podle něhož platí, že „[p]oskytovatel před uzavřením smlouvy o spotřebitelském úvěru nebo změnou závazku z takové smlouvy spočívající ve významném navýšení celkové výše spotřebitelského úvěru posoudí úvěruschopnost spotřebitele na základě nezbytných, spolehlivých, dostatečných a přiměřených informací získaných od spotřebitele, a pokud je to nezbytné, z databáze umožňující posouzení úvěruschopnosti spotřebitele nebo i z jiných zdrojů. Poskytovatel poskytne spotřebitelský úvěr jen tehdy, pokud z výsledku posouzení úvěruschopnosti spotřebitele vyplývá, že nejsou důvodné pochybnosti o schopnosti spotřebitele spotřebitelský úvěr splácet“, když podle odst. 2 téhož ustanovení „[p]oskytovatel při posouzení úvěruschopnosti spotřebitele posuzuje zejména schopnost spotřebitele splácet sjednané pravidelné splátky spotřebitelského úvěru, a to na základě porovnání příjmů a výdajů spotřebitele a způsobu plnění dosavadních dluhů“.

I předkladatel zákona o spotřebitelském úvěru 2016 v důvodové zprávě navrhovanou úpravu odůvodnil, že poskytovatel je „[p]ovinen posoudit úvěruschopnost spotřebitele s odbornou péčí. Posouzení úvěruschopnosti přitom směřuje ke schopnosti spotřebitele pravidelně sjednaný spotřebitelský úvěr splácet, a to s důrazem na příjmy a výdaje spotřebitele. Věřitel je při posouzení úvěruschopnosti povinen vzít v potaz jak stávající situaci klienta, zejména jeho příjmy i výdaje, tak i skutečnosti, které lze na základě informací dostupných v době před uzavřením smlouvy s vysokou mírou pravděpodobnosti očekávat (např. předpokládaný příjem z projednávaného dědického řízení, prodeje nemovitosti, auta, pojistného plnění atp.). Důraz při posouzení úvěruschopnosti je přitom kladen na poměr mezi příjmy a výdaji spotřebitele a na posouzení toho, zda spotřebiteli zbude po vynaložení běžných výdajů měsíčně taková částka, jaká je potřeba pro splácení úvěru“.

Ustanovení § 86 odst. 1 zákona o spotřebitelském úvěru 2016 nelze tak vykládat jinak, než že se vztahuje na všechny spotřebitelské úvěry, které svým právním režimem spadají pod tento zákon, s výjimkami stanovenými v § 5 a § 6 tohoto zákona.

Ohledně samotného posouzení úvěruschopnosti je pak nutno vycházet z premisy, že posoudit úvěruschopnost je nutné nejen před uzavřením samotné smlouvy o spotřebitelském úvěru, ale současně při každém významném navýšení celkové výše tohoto úvěru.

Při získávání relevantních informací za účelem posouzení úvěruschopnosti spotřebitele by měl věřitel vycházet jak z informací poskytnutých spotřebitelem (tj. nikoli jeho tvrzení, protože pouhá tvrzení spotřebitele nelze jednoznačně považovat za dostatečné a spolehlivé informace, aniž by byly jakkoli doloženy), tak z informací, které získá z jiných dostupných zdrojů, to vše při respektování principu přiměřenosti a nejvýše v rozsahu nezbytně nutném pro splnění této své povinnosti, tedy i při maximálním respektování spotřebitelových práv na ochranu jeho osobních údajů. Zároveň však musí věřitel získat takové informace o příjmech a výdajích spotřebitele,

aby souhrn těchto informací nevzbuzoval pochybnosti o tom, že bude spotřebitel schopen při běžném chodu věcí bez obtíží splácet spotřebitelský úvěr. V případě pochybností o správnosti informací získaných od spotřebitele je věřitel povinen tyto informace dále prověřit, a to především doložením potřebných podkladů od spotřebitele, nahlédnutím do dlužnických databází apod.

Je zákonnou povinností věřitele takto získané informace shromáždit, vyhodnotit jejich dostatečnost a rozhodnout, zda a které informace je nezbytné dále ověřovat, popř. jejich znalost prohlubovat. Povinností věřitele je mj. nahlédnout i do databází shromažďujících informace o již existujících úvěrových vztazích spotřebitele, pokud lze ze shromážděných informací usuzovat, že spotřebitel již byl nebo stále je v jiném úvěrovém vztahu.

Je-li věřitelem banka, je namístě, aby při zkoumání výdajů spotřebitele věřitel hodnotil i informace z databází shromažďujících informace o nebankovních úvěrových vztazích; nebankovní věřitel pak může informace o spotřebitelových bankovních úvěrech získat např. s pomocí spotřebitele. Za dostatečné se považují pouze takové informace o příjmech a výdajích spotřebitele, ze kterých je věřitel schopný získat objektivní obraz o jeho finanční situaci.

Schopnost spotřebitele splácet spotřebitelský úvěr je třeba chápat jako situaci, kdy v závislosti na frekvenci splácení zbyde spotřebiteli v jeho osobním/domácím rozpočtu dostatek finančních prostředků na to, aby mohl za běžného chodu věcí bez obtíží splácet splátku úvěru v předpokládané výši. Proto věřitel musí mimo jiné analyzovat spotřebitelův osobní/domácí rozpočet, a to jak stranu příjmů, tak stranu výdajů, a to vždy ve vztahu ke konkrétnímu žadateli o úvěr a informacím o jeho konkrétních příjmech ze zaměstnanecké či jiné činnosti, nákladech na bydlení, dopravu, domácnost nebo nezaopatřené děti, jakož i o dalších pravidelných výdajích spotřebitele (např. splátkách jiných úvěrů).

Analýza pouze některé ze stran rozpočtu sama o sobě k posouzení úvěruschopnosti nepostačuje, neboť např. ze samotné informace o čistých měsíčních příjmech spotřebitele není možné říci, zda bude schopen k úhradě splátek, když nejsou současně známy jeho ostatní výdaje. Věřitel musí také zohlednit rodinné postavení spotřebitele, tedy zda vyživuje další osoby apod. při posouzení běžných nákladů na domácnost. Při analýze výdajů domácnosti je nutno brát v potaz i nepravidelné výdaje (např. v souvislosti se začátkem školního roku), a je vhodné ponechat určitou rezervu i na možné další neplánované výdaje (např. potřeba nákupu nového elektrického spotřebiče). Splátky spotřebitelského úvěru by neměly být dopočítány jako přesný rozdíl mezi příjmy a výdaji spotřebitele, neboť v případě jakéhokoli dalšího výdaje by bylo řádné splácení úvěru ohroženo.

V souvislosti s výše uvedeným finanční arbitr odkazuje, že česká právní úprava je řádnou transpozicí směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/48/ES ze dne 23. dubna 2008 o smlouvách o spotřebitelském úvěru a o zrušení směrnice Rady 87/102/EHS (dále jen „Směrnice“) přijatou v režimu tzv. maximální harmonizace, když podle článku 8 odst. 1 Směrnice „[č]lenské státy zajistí, aby před uzavřením úvěrové smlouvy věřitel posoudil úvěruschopnost spotřebitele na základě dostatečných informací získaných případně od spotřebitele, a pokud je to nezbytné, na základě vyhledávání v příslušné databázi“.

Princip odpovědného úvěrování je přitom zakotven již v bodu 26 preambule Směrnice, podle kterého „[p]ředevším na rozšiřujícím se úvěrovém trhu je důležité, aby se věřitelé nepouštěli do nezodpovědného půjčování ani neposkytovali úvěry bez předchozího posouzení úvěruschopnosti, a členské státy by měly vykonávat nezbytný dohled s cílem předejít takovému jednání, a měly by pro tyto případy stanovit nezbytné prostředky k sankcionování věřitelů“, kteří by měli mít „povinnost kontrolovat v jednotlivých případech úvěruschopnost spotřebitele“.

Směrnice posouzením úvěruschopnosti tedy rozumí kromě získání údajů od spotřebitele také ověření těchto údajů.

Těmto východiskům a cílům právní úpravy pak odpovídá i rozhodovací praxe Soudního dvora Evropské unie, který například v rozhodnutí ze dne 18. 12. 2014 ve věci C-449/13, CA

Consumer Finance SA proti Ingrid Bakkaus, uzavřel, že „[p]ouhá ničím nepodložená prohlášení spotřebitele nemohou být sama o sobě kvalifikována jako dostatečná, nejsou-li podepřena žádnými doklady“, když dále je možné, „aby bylo posouzení úvěruschopnosti spotřebitele provedeno jen na základě informací uvedených spotřebitelem, za podmínky, že tyto informace budou dostatečné a jeho pouhá prohlášení budou podpořena doklady“.

Podle rozhodnutí Soudního dvora Evropské unie ze dne 11. 1. 2024 ve věci C-755/22, Nárokuj s.r.o. proti EC Financial Services, a.s., pak současně platí, že „[i] v případě, že úvěrová smlouva uzavřená spotřebitelem byla v plném rozsahu splněna, aniž tento spotřebitel během tohoto plnění nebo v návaznosti na něj utrpěl škodlivé následky, platí, že – jak vyplývá z bodů 33 a 34 tohoto rozsudku – povinnost stanovená v článku 8 směrnice 2008/48 má za cíl nejen chránit spotřebitele před takovými riziky, ale také to, aby věřitelé jednali zodpovědně a úvěry nebyly poskytovány spotřebitelům, kteří nejsou úvěruschopní“, přičemž „porušení povinnosti věřitele spočívající v ověření úvěruschopnosti spotřebitele, stanovené tímto ustanovením, nemůže být zhojeno samotným úplným splněním úvěrové smlouvy. Skutečnost, že spotřebitel proti smlouvě v průběhu splácení nic nenamítal, je irelevantní“.

Samotný Soudní dvůr Evropské unie tedy nejen potvrdil, že poskytovatelé spotřebitelských úvěrů by se neměli spoléhat na pouhá prohlášení úvěrovaných spotřebitelů, ale současně vyložil, že posouzením úvěruschopnosti s odbornou péčí je třeba se zabývat, a případně dovodit zákonnou sankci, i tehdy, když spotřebitel úvěr řádně splatil, v průběhu jeho splácení ničeho nenamítal a neutrpěl žádnou škodu.

Odkázat lze rovněž i na rozhodovací praxi českých soudů, když například v rozhodnutí ze dne 1. 4. 2015, sp. zn. 1 As 30/2015, Nejvyšší správní soud dovodil, že § 9 odst. 1 zákona o spotřebitelském úvěru 2010 je třeba vykládat tak, že „[v]ěřitel musí náležitě pečlivě zjišťovat schopnost spotřebitele splácet úvěr a požadovat doklady k jeho tvrzení. Je také nutno dovodit, že věřitel by měl úvěruschopnost dlužníka aktivně zjišťovat a prověřovat, nikoliv se spokojit pouze s jeho ničím nedoloženými prohlášeními. (...) postup stěžovatelky, která posuzovala úvěruschopnost spotřebitele pouze na základě jejich ničím nedoložených prohlášení, byl v rozporu s požadavkem zjištění schopnosti spotřebitele splácet úvěr s odbornou péčí ve smyslu § 9 odst. 1 zákona o spotřebitelském úvěru“. Nejvyšší správní soud dále dovodil, že „požadovanými doklady pro prokázání úvěruschopnosti spotřebitele mohou být např. potvrzení o zaměstnání a příjmu, výplatní pásky, výpis z bankovního účtu žadatele a podobně. Nejednalo by se tedy o opakovaná prohlášení téhož obsahu, jak uvádí stěžovatelka, neboť ta by skutečně byla nadbytečná. Mělo by jít o doklady vydané spotřebiteli třetí stranou, které budou objektivně a věrohodně vypovídat o spotřebitelově schopnosti dostát svým závazkům ze smlouvy o úvěru“.

Nejvyšší správní soud rovněž dovodil, že „[z]ákon o spotřebitelském úvěru klade velký důraz na ochranu spotřebitelů před neodpovědným zadlužováním, které je v současnosti závažným společenským problémem, jehož řešení patrně nelze ponechat pouze na odpovědnosti samotných dlužníků. K řešení tohoto problému tak mají věřitelé přispět tím, že budou před uzavřením úvěrových smluv pečlivě zkoumat schopnost spotřebitele úvěr splácet a eliminovat tak možné tendence spotřebitelů zkreslovat své majetkové poměry ve snaze získat spotřebitelský úvěr, bez ohledu na předchozí uvážení o svých schopnostech jej splácet. Jedná se tedy o právní úpravu orientovanou na ochranu spotřebitele, jakožto slabší smluvní strany, která s sebou nese naopak větší zatížení povinnostmi na straně podnikatele – zde poskytovatele spotřebitelského úvěru“ (dále jen „Rozhodnutí NSS 2015“).

Se závěry Nejvyššího správního soudu se v rozhodnutí ze dne 25. 7. 2018, sp. zn. 33 Cdo 2178/2018, ztotožnil i Nejvyšší soud, když dovodil, že „[j]iž gramatickým a logickým výkladem § 9 odst. 1 zákona o spotřebitelském úvěru lze dovodit, že dostatečnými nejsou míněny informace získané toliko od spotřebitele. Odborná péče předpokládá údaje, které dlužník věřiteli uvedl, ověřit, resp. objektivně podložit minimálně potvrzením zaměstnavatele dlužníka“, přičemž dále „[p]ovinnost posouzení úvěruschopnosti spotřebitele chrání nejen spotřebitele samého před negativními důsledky neschopnosti úvěr splácet, ale

zprostředkovaně také společnost jako celek, neboť předchází negativním sociálním důsledkům předlužení a insolvence v podobě pádu spotřebitele a osob na něm závislých do veřejné sociální sítě, narušení rodinných a sociálních vztahů atd. V neposlední řadě chrání i pozici věřitelů samých, neboť odborné posouzení úvěruschopnosti spotřebitele při žádosti o další úvěr snižuje riziko věřitelů, kteří témuž spotřebiteli poskytli úvěry či jiné služby již dříve. Proto zákon, konkrétně zákon o spotřebitelském úvěru (jeho § 9 odst. 1) stanoví, že věřitel je povinen při posouzení úvěruschopnosti spotřebitele postupovat s odbornou péčí. Lze přisvědčit odvolacímu soudu, že věřitel nedostojí povinnosti stanovené mu zákonem o spotřebitelském úvěru, tedy nepostupuje s odbornou péčí při posouzení schopnosti spotřebitele splácet spotřebitelský úvěr, vyjde-li z objektivně nedoloženého osobního prohlášení dlužníka o jeho osobních, výdělkových a majetkových poměrech. Na tom nic nemění, že dlužník není evidován v databázích dlužníků” (dále jen „Rozhodnutí NS 2018“).

Také v rozhodnutí ze dne 20. 3. 2019, sp. zn. 33 Cdo 201/2018, Nejvyšší soud vyložil, že „[v]ěřitel nedostojí povinnosti stanovené mu zákonem o spotřebitelském úvěru, tedy nepostupuje s odbornou péčí při posouzení schopnosti spotřebitele splácet spotřebitelský úvěr, vyjde-li z objektivně nedoloženého osobního prohlášení dlužníka o jeho osobních, výdělkových a majetkových poměrech. Na tom nic nemění, že dlužník není evidován v databázích dlužníků. Již gramatickým a logickým výkladem § 9 odst. 1 zákona o spotřebitelském úvěru lze dovodit, že dostatečnými nejsou míněny informace získané toliko od spotřebitele. Odborná péče předpokládá údaje, které dlužník věřiteli uvedl, ověřit, resp. objektivně podložit. Nepochybně klíčová je i povinnost věřitele využívat veřejně dostupné informace, jakými jsou například státem publikované údaje o životním a existenčním minimu podle zákona č. 110/2006 Sb., o životním a existenčním minimu, a o průměrných výdajích obyvatelstva (databáze Českého statistického úřadu), a tyto porovnávat se známými nebo od spotřebitele zjištěnými (ne pouze tvrzenými) informacemi o jeho příjmech a výdajích“.

S odkazem na Rozhodnutí NSS 2015 a NS 2018 pak následně neplatnost úvěrové smlouvy dovozuje i Ústavní soud v Rozhodnutí ÚS 2019, když „poskytovatel úvěru, kdy dlužník je v postavení spotřebitele, má jednoznačnou povinnost prověřit spotřebitelovu schopnost plánovaný úvěr splatit. Uložením a řádným splněním této povinnosti přitom není chráněn - jak plyne z výše uvedené judikatury - jen samotný dlužník (spotřebitel) a věřitel jako poskytovatel úvěru, ale také v širším pojetí sama společnost jako taková“.

Přestože Nejvyšší správní soud, Nejvyšší soud i Ústavní soud ve shora citovaných rozhodnutích danou otázku posuzovaly z pohledu právní úpravy platné před nabytím účinnosti zákona o spotřebitelském úvěru 2016, konkrétně podle § 9 odst. 1 zákona o spotřebitelském úvěru 2010, lze bez dalších pochybností uvedené závěry vztáhnout i na úpravu podle zákona o spotřebitelském úvěru 2016, konkrétně na § 86 odst. 1 ve spojení s § 75 zákona o spotřebitelském úvěru 2016.

To ostatně potvrdil ve svém rozhodnutí ze dne 31. 1. 2024 ve věci 6 As 8/2023 i Nejvyšší správní soud, který vyložil, že „[j]ak účel právní úpravy, tak požadavek odborné péče poskytovatele úvěru zůstal zachován, Nejvyšší správní soud tedy nesdílí náhled žalobkyně, že neobstojí závěr obsažený v rozsudku Nejvyššího správního soudu č. j. 1 As 30/2015-39, podle něž posouzení úvěruschopnosti spotřebitele pouze na základě jeho ničím nedoložených prohlášení, je v rozporu s požadavkem odborné péče. Tento názor potvrzuje i nález Ústavního soudu ze dne 26. 2. 2019, sp. zn. III. ÚS 4129/18, v němž Ústavní soud právě ve vztahu k povinnosti poskytovatele úvěru posuzovat úvěruschopnost spotřebitele dle § 9 zákona č. 145/2010 Sb. a § 86 zákona o spotřebitelském úvěru konstatoval, že právní úprava se nezměnila“.

Pokud pak poskytovatel spotřebitelského úvěru poruší svoji povinnost posoudit s odbornou péčí úvěruschopnost spotřebitele, podle § 87 odst. 1 zákona o spotřebitelském úvěru 2016 „[j]e smlouva neplatná“.

7.5. Rozhodnutí NS 2023

Finanční arbitr závěr Nejvyššího soudu v Rozhodnutí NS 2023, na který odkazuje Instituce, nepovažuje za aprobaci jednání Instituce v případě, že by finanční arbitr zjistil, že Instituce před uzavřením Smluv o úvěru neposoudila schopnost Navrhovatele splácet spotřebitelské úvěry poskytnuté na základě těchto smluv.

Rozhodnutí NS 2023 nemá povahu sjednocujícího stanoviska, a Nejvyšší soud vyslovil svůj závěr, aniž by podrobil náležitému odůvodnění výslovně upravenou povinnost věřitele opatřit dostatek relevantních podkladů tak, aby s odbornou péčí posoudil schopnost dlužníka splácet spotřebitelský úvěr.

Závěr, který Nejvyšší soud učinil, tedy že zákonná sankce nastupuje, pokud existují důvodné pochybnosti o schopnosti spotřebitele úvěr splácet, nelze pak dovysvětlit jinak, než že poskytovatel spotřebitelského úvěru musí nabýt důvodných pochybností vždy, když si ve smyslu § 86 zákona o spotřebitelském úvěru 2016 nezajistí od spotřebitele informace nezbytné, spolehlivé, dostatečné a přiměřené, a pokud je to nezbytné, i informace z databáze umožňující posouzení úvěruschopnosti spotřebitele nebo i z jiných zdrojů, a ty následně vyhodnotí.

Pokud poskytovatel spotřebitelského úvěru takový sběr informací a jeho vyhodnocení neprovede, nebo ho provede pouze částečně, pak jediným závěrem může být pouze to, že důvodné pochybnosti existovat musí.

Jiný závěr by připustil zcela absurdní situaci, kdy i přes existenci výslovné povinnosti před uzavřením smlouvy o spotřebitelském úvěru s odbornou péčí posoudit schopnost žadatele o úvěr takový úvěr splatit, by poskytovatel nemusel činit vůbec žádné úkony směřující ke splnění zákonné povinnosti.

Finanční arbitr dále odkazuje, že Rozhodnutí NS 2023 bylo v některých otázkách překonáno rozhodnutím Soudního dvora Evropské unie ze dne 11. 1. 2024 ve věci C-755/22, Nárokuj s.r.o. proti EC Financial Services, a.s. (dále jen „Rozhodnutí SDEU 2024“).

Finanční arbitr se ztotožňuje se závěry Soudního dvora Evropské unie v Rozhodnutí SDEU 2024, a odkazuje, že podstatou předběžné otázky předkládajícího českého obecného soudu je, zda musí být články 8 a 23 Směrnice vykládány v tom smyslu, že brání tomu, aby byl věřitel v případě, že nesplnil povinnost posoudit úvěruschopnost spotřebitele, sankcionován v souladu s vnitrostátním právem neplatností smlouvy o spotřebitelském úvěru a zánikem jeho nároku na zaplacení sjednaných úroků, i když tato smlouva byla stranami v plném rozsahu splněna a spotřebitel v důsledku nesplnění výše uvedené povinnosti neutrpěl škodlivé následky.

Soudní dvůr Evropské unie tedy podrobil posouzení obdobnou situaci, která je předmětem i tohoto řízení před finančním arbitrem.

Soudní dvůr Evropské unie odpověděl na předběžnou otázku českého obecného soudu, že „*pochybnosti předkládajícího soudu lze chápat tak, že se týkají jak případného zhojení údajného porušení článku 8 směrnice 2008/48 v důsledku úplného splnění úvěrové smlouvy, tak souladu opatření stanovených českým právem k sankcionování takového porušení s článkem 23 této směrnice*“.

Finanční arbitr souhlasí se Soudním dvorem Evropské unie, resp. s jeho vnímáním právní úpravy Směrnice, tedy že „*ze znění čl. 8 odst. 1 směrnice 2008/48 vyplývá, že věřitel je povinen před uzavřením úvěrové smlouvy posoudit úvěruschopnost spotřebitele*“ a že „*pokud jde o posouzení cílů sledovaných směrnicí 2008/48, z ustálené judikatury vyplývá, že povinnost posoudit úvěruschopnost spotřebitele stanovená v článku 8 této směrnice tím, že směřuje k ochraně spotřebitele před riziky nadměrného zadlužení a platební neschopnosti, přispívá k uskutečnění cíle uvedené směrnice, kterým je, jak vyplývá z bodů 7 a 9 jejího odůvodnění, provést v úpravě spotřebitelských úvěrů úplnou a kogentní harmonizaci v celé řadě klíčových oblastí, která je považována za nezbytnou pro zajištění vysoké a rovnocenné úrovně ochrany*“.

zájmů všech spotřebitelů v Evropské unii a pro usnadnění vzniku dobře fungujícího vnitřního trhu spotřebitelských úvěrů. ...

... Z toho vyplývá, že povinnost věřitele spočívající v posouzení úvěruschopnosti spotřebitele má předcházet prostému riziku nadměrného zadlužení nebo platební neschopnosti vyplývajícím z nedostatečného ověření jeho schopnosti a ochoty splácet úvěr. Takové finanční důsledky uzavření úvěrové smlouvy pro situaci spotřebitele přitom mohou nastat i po splacení úvěru.

Zajišťování odpovědného jednání věřitelů a předcházení nezodpovědným praktikám při poskytování úvěrů spotřebitelům nadto zásadním způsobem přispívá k řádnému fungování trhu spotřebitelských úvěrů. Vzhledem k tomu, že tyto účely jsou nezávislé na situaci nebo chování konkrétního spotřebitele, není jich dosaženo samotným úplným splněním úvěrové smlouvy, kterou tento spotřebitel uzavřel. Jakýkoli jiný výklad by napomáhal tomu, aby věřitel neplnil povinnost, která pro něj vyplývá z článku 8 směrnice 2008/48, a mohl by zbavit toto ustanovení užitečného účinku.

Z toho vyplývá, že analýza založená na účelu článku 8 směrnice 2008/48 umožňuje dospět k závěru, že porušení povinnosti věřitele spočívající v ověření úvěruschopnosti spotřebitele, stanovené tímto ustanovením, nemůže být zhojeno samotným úplným splněním úvěrové smlouvy. Skutečnost, že spotřebitel proti smlouvě v průběhu splácení nic nenamítal, je irelevantní. ...

... V této souvislosti je třeba uvést, že i v případě, že úvěrová smlouva uzavřená spotřebitelem byla v plném rozsahu splněna, aniž tento spotřebitel během tohoto plnění nebo v návaznosti na něj utrpěl škodlivé následky, platí, že povinnost stanovená v článku 8 směrnice 2008/48 má za cíl nejen chránit spotřebitele před takovými riziky, ale také to, aby věřitelé jednali zodpovědně a úvěry nebyly poskytovány spotřebitelům, kteří nejsou úvěruschopní“.

Nadto ještě Soudní dvůr Evropské unie zopakoval, že sankce obsažená v českém zákonu o spotřebitelském úvěru, která v případě porušení povinnosti posoudit úvěruschopnost spotřebitele vede k zániku nároku věřitele na sjednané úroky, se jeví jako přiměřená závažnosti porušení, jež postihuje (v tomto smyslu odkázal na vlastní rozsudek ze dne 5. března 2020 ve věci C-679/18 OPR-Finance).

I Soudní dvůr Evropské unie, stejně jako finanční arbitr, vnímá, že „kdyby uplatnění sankce neplatnosti úvěrové smlouvy, jakož i zániku nároku věřitele na zaplacení sjednaných úroků bylo podmíněno tím, že spotřebitel utrpěl škodlivé následky, mohlo by to přispět k nedodržování povinnosti věřitelů, která pro ně vyplývá z článku 8 směrnice 2008/48. Taková situace by totiž mohla povzbudit věřitele k tomu, aby neprováděli systematické a vyčerpávající posouzení úvěruschopnosti všech spotřebitelů, kterým poskytují úvěry, což by bylo v rozporu s účelem spočívajícím v zajištění odpovědného jednání věřitelů a v předcházení nezodpovědným praktikám při poskytování úvěrů spotřebitelům. Takový výklad by ostatně mohl ohrozit skutečně odrazující povahu stanovené sankce“.

Finanční arbitr tedy shrnuje, že Soudní dvůr Evropské unie ve věci předběžné otázky dovedl, že „porušení povinnosti věřitele spočívající v ověření úvěruschopnosti spotřebitele, stanovené tímto ustanovením, nemůže být zhojeno samotným úplným splněním úvěrové smlouvy. Skutečnost, že spotřebitel proti smlouvě v průběhu splácení nic nenamítal, je irelevantní“.

K závaznosti uvedeného Rozhodnutí SDEU 2024 finanční arbitr odkazuje na závěry Ústavního soudu v nálezu ze dne 10. 12. 2020, sp. zn. II. ÚS 2522/19, že „[r]ozsudky o předběžných otázkách SDEU jsou totiž zcela obecným nástrojem výkladu unijního práva, který jsou povinny respektovat všechny soudy členských států tam, kde dopadá na otázky před nimi řešené“, když dále „[p]ovinnost eurokonformního výkladu, která je v nynější věci relevantní, neboť stěžovatelka se dovolává ve svůj prospěch směrnice o pracovní době, se však nevyčerpává tzv. nepřímým účinkem směrnic. Jde o zcela obecnou povinnost respektovat při výkladu vnitrostátního práva právo unijní, a to včetně jeho interpretace provedené k tomu kompetentními orgány, zejména SDEU. To ostatně vyplývá již z čl. 19 odst. 1 Smlouvy o Evropské unii, podle nějž SDEU zajišťuje dodržování práva při výkladu a provádění smluv“.

Výklad povinnosti posoudit úvěruschopnost spotřebitele před uzavřením smlouvy o spotřebitelském úvěru, který podal Soudní dvůr Evropské unie v Rozhodnutí SDEU 2024, tedy v některých otázkách překonává Rozhodnutí NS 2023 a všechny obecné soudy (tj. i finanční arbitr) jsou povinny se tímto výkladem řídit, a proto námitku Instituce považuje finanční arbitr za lichou.

Tento závěr ve vztahu k Rozhodnutí SDEU 2024 učinil i Krajský soud v Českých Budějovicích v rozhodnutí ze dne 13. 2. 2024, sp. zn. 42 ICM 3899/2023, podle kterého „[z]ávěry plynoucí z rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR spis. zn. 33 Cdo 1819/2023 jsou překonány nejnovější judikaturou Soudního dvora Evropské unie, když Soudní dvůr EU ve svém rozhodnutí ze dne 11. 1. 2024 spis. zn. C-755/22 uzavřel, že Směrnice Parlamentu a Rady 2008/48/ES ze dne 23. 4. 2008, o smlouvách a spotřebitelském úvěru, musí být vykládána v tom smyslu, že nebrání tomu, aby byl věřitel v případě, že nesplnil povinnost posoudit úvěruschopnost spotřebitele, sankcionován v souladu s vnitrostátním právem neplatností smlouvy o spotřebitelském úvěru a zánikem jeho nároku na zaplacení sjednaných úroků, i když tato smlouva byla stranami v plném rozsahu splněna a spotřebitel v důsledku nesplnění výše uvedené povinnosti neutrpěl škodlivé následky“.

7.6. Uznání dluhu

Podle § 2054 odst. 1 občanského zákoníku platí, že „[p]lacení úroků se považuje za uznání dluhu ohledně částky, z níž se úroky platí“.

Ačkoliv Instituce s odkazem na § 2054 odst. 1 občanského zákoníku dovozuje, že Navrhovatel hrazením jednotlivých splátek uznává platnost svých závazků „v rozsahu jednotlivých plateb“, citované ustanovení zakládá pouze právní fikci uznání dluhu ve výši jistiny, ze které se úroky platí.

Finanční arbitr v této souvislosti odkazuje na rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 22. 7. 2021, sp. zn. 23 Cdo 3752/2019, ve kterém Nejvyšší soud dovodil, že „dle § 2054 odst. 1 o. z. se uznání vztahuje na jistinu, nikterak ale již na plněné úroky. Z toho se tak podává, že má být ve věřiteli založena důvěra, že může v budoucnu očekávat i zbylou část plnění. Není-li taková důvěra vyvolána, příp. dlužník posuzovaným jednáním dává najevo, že plnění z jeho strany nelze již za žádných okolností v budoucnu očekávat, neboť částečné plnění považuje za plnění úplné, pak zbytek dluhu může být stěží ve smyslu § 2054 odst. 2 o. z. uznán. Tyto závěry nejsou v rozporu s § 2054 odst. 1 o. z., který je konstruován jako právní fikce. Nejvyšší soud se v tomto ohledu ztotožňuje s názorem literatury, že dá-li dlužník při placení úroků najevo, že dluh neuznává, tak placení úroku k uznání jistiny nepovede (srov. též BEJČEK, op. cit., sub II. 2; Horák, Bříza in PETROV, J. a kol. Občanský zákoník: komentář. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2019, § 2054, marg. č. 3.)“.

Finanční arbitr proto nemůže přisvědčit námitce Instituce, že by Navrhovatel placením jednotlivých splátek uznal platnost svých závazků ve výši součtu všech provedených plateb.

7.7. Posouzení úvěruschopnosti Navrhovatele před uzavřením Smluv o úvěru

Instituce v souvislosti s posouzením úvěruschopnosti Navrhovatele před uzavřením Smlouvy o úvěru 1 až 4 předložila dokumenty označené jako „Finanční situace žadatele“. Jedná se o nedatované a nepodepsané dokumenty, ze kterých nevyplývá, jak Instituce v nich uvedené údaje získala, zda je Instituci sdělil sám Navrhovatel nebo zda je Instituce získala jinak. V souvislosti se Smlouvou o úvěru 5 Instituce předložila dokument označený jako „Hodnocení klienta“, který Navrhovatel elektronicky podepsal.

Z dokumentu s názvem „Finanční situace žadatele“ ke Smlouvě o úvěru 1 finanční arbitr zjistil, že „Pravidelný čistý měsíční příjem žadatele“ činí „19 449“, a je zaškrtnuto políčko „mateřská“, „Příjmy celkem“ činí „19 449“, „Výdaje“ se skládají z položky „Žadatel + partner žadatele): 6 397“, „Děti (počet dětí x 2000,- Kč): 0“, „Náklady na bydlení: 2 603“, „Náklady na bydlení ch/ch: 4 621“, „Současné splátky půjček, úvěrů a leasingu: 5 000“, „Splátky z registru: 0“,

„Rezerva: 1 000“, „Výdaje celkem: 15 000“, „Volné zdroje celkem (příjmy - výdaje): 4 449“, „Koeficient = volné zdroje / požad. měs. splátka půjčky: 2,056“.

Z výpisu z analytické zóny klienta ke Smlouvě o úvěru 1 finanční arbitr zjistil, že z výpisů z účtu Navrhovatele Instituce zjistila příjmy ve výši „19990“, „20701“, „16392“ a „20715“, „Průměr za poslední 3 měsíce“ ve výši „19269“ a k otázce

- a) Částka příjmu odpovídá dokladu?“ je přiřazena „Hodnota ze žádosti“ „450000“ a je přiřazena odpověď „Nesouhlasím, doplňuji“ a částka „19449“;
- b) „Z dokumentu nevyplývá existence nákladu na bydlení?“ je přiřazena odpověď „Souhlasím“;
- c) „Z dokumentu nevyplývá existence nákladu na partnera?“ je přiřazena odpověď „Souhlasím“;
- d) „Z dokumentu nevyplývá existence nákladu na dítě?“ je přiřazena odpověď „Souhlasím“;
- e) „Počet dětí - údaje na dokladu nepřesahují odpověď žadatele?“ je přiřazena odpověď „0“ a potvrzení „Souhlasím“.

Z dokumentu s názvem „Finanční situace žadatele“ ke Smlouvě o úvěru 2 finanční arbitr zjistil, že „Pravidelný čistý měsíční příjem žadatele“ činí „24 660“, a je zaškrtnuto políčko „mateřská“, „Příjmy celkem“ činí „24 660“, „Výdaje“ se skládají z položky „Žadatel + partner žadatele): 6 750“, „Děti (počet dětí x 2000,- Kč): 0“, „Náklady na bydlení: 3 886“, „Náklady na bydlení ch/ch: 7473“, „Současné splátky půjček, úvěrů a leasingu: 4 000“, „Splátky z registru: 0“, „Rezerva: 1 000“, „Výdaje celkem: 15 636“, „Volné zdroje celkem (příjmy - výdaje): 9 024“, „Koeficient = volné zdroje / požad. měs. splátka půjčky: 6,382“.

Z výpisu z analytické zóny klienta ke Smlouvě o úvěru 2 finanční arbitr zjistil, že z výpisů z účtu Navrhovatele Instituce zjistila příjmy ve výši „24889“, „23738“, „25563“ a „24451“, „Průměr za poslední 3 měsíce“ ve výši „24584“ a k otázce

- a) Částka příjmu odpovídá dokladu?“ je přiřazena „Hodnota ze žádosti“ „25000“ a je přiřazena odpověď „Nesouhlasím, doplňuji“ a částka „24660“;
- b) „Z dokumentu nevyplývá existence nákladu na bydlení?“ je přiřazena odpověď „Souhlasím“;
- c) „Z dokumentu nevyplývá existence nákladu na partnera?“ je přiřazena odpověď „Souhlasím“;
- d) „Z dokumentu nevyplývá existence nákladu na dítě?“ je přiřazena odpověď „Souhlasím“;
- e) „Počet dětí - údaje na dokladu nepřesahují odpověď žadatele?“ je přiřazena odpověď „0“ a potvrzení „Souhlasím“.

Z dokumentu s názvem „Finanční situace žadatele“ ke Smlouvě o úvěru 3 finanční arbitr zjistil, že „Pravidelný čistý měsíční příjem žadatele“ činí „25 980“, a je zaškrtnuto políčko „mateřská“, „Příjmy celkem“ činí „25 980“, „Výdaje“ se skládají z položky „Žadatel + partner žadatele): 7 440“, „Děti (počet dětí x 2000,- Kč): 0“, „Náklady na bydlení: 5 529“, „Náklady na bydlení ch/ch: 7473“, „Současné splátky půjček, úvěrů a leasingu: 5 000“, „Splátky z registru: 0“, „Rezerva: 1 000“, „Výdaje celkem: 18 969“, „Volné zdroje celkem (příjmy - výdaje): 7 011“, „Koeficient = volné zdroje / požad. měs. splátka půjčky: 2,807“.

Z výpisu z analytické zóny klienta ke Smlouvě o úvěru 3 finanční arbitr zjistil, že z výpisů z účtu Navrhovatele Instituce zjistila příjmy ve výši „28322“, „24981“, „25775“ a „24845“, „Průměr za poslední 3 měsíce“ ve výši „25200“ a k otázce

- a) Částka příjmu odpovídá dokladu?“ je přiřazena „Hodnota ze žádosti“ „45000“ a je přiřazena odpověď „Nesouhlasím, doplňuji“ a částka „25980“;
- b) „Z dokumentu nevyplývá existence nákladu na bydlení?“ je přiřazena odpověď „Souhlasím“;

- c) „Z dokumentu nevyplývá existence nákladu na partnera?“ je přiřazena odpověď „Souhlasím“;
- d) „Z dokumentu nevyplývá existence nákladu na dítě?“ je přiřazena odpověď „Souhlasím“;
- e) „Počet dětí - údaje na dokladu nepřesahují odpověď žadatele?“ je přiřazena odpověď „0“ a potvrzení „Souhlasím“.

Z dokumentu s názvem „Finanční situace žadatele“ ke Smlouvě o úvěru 4 finanční arbitr zjistil, že „Pravidelný čistý měsíční příjem žadatele“ činí „40 360“, a je zaškrtnuto políčko „mateřská“, „Příjmy celkem“ činí „40 360“, „Výdaje“ se skládají z položky „Žadatel + partner žadatele): 8 510“, „Děti (počet dětí x 2000,- Kč): 0“, „Náklady na bydlení: 6 167“, „Náklady na bydlení ch/ch: 7473“, „Současné splátky půjček, úvěrů a leasingu: 2 500“, „Splátky z registru: 0“, „Rezerva: 1 000“, „Výdaje celkem: 18 177“, „Volné zdroje celkem (příjmy - výdaje): 22 183“, „Koeficient = volné zdroje / požad. měs. splátka půjčky: 6,614“.

Z výpisu z analytické zóny klienta ke Smlouvě o úvěru 4 finanční arbitr zjistil, že z výpisů z účtu Navrhovatele Instituce zjistila příjmy ve výši „43589“, „33566“, „53441“ a „30846“, „Průměr za poslední 3 měsíce“ ve výši „39284“ a k otázce

- a) Částka příjmu odpovídá dokladu?“ je přiřazena „Hodnota ze žádosti“ „55000“ a je přiřazena odpověď „Nesouhlasím, doplňuji“ a částka „40360“;
- b) „Z dokumentu nevyplývá existence nákladu na bydlení?“ je přiřazena odpověď „Souhlasím“;
- c) „Z dokumentu nevyplývá existence nákladu na partnera?“ je přiřazena odpověď „Souhlasím“;
- d) „Z dokumentu nevyplývá existence nákladu na dítě?“ je přiřazena odpověď „Souhlasím“;
- e) „Počet dětí - údaje na dokladu nepřesahují odpověď žadatele?“ je přiřazena odpověď „0“ a potvrzení „Souhlasím“.

Z dokumentu označeného „Hodnocení klienta“ ke Smlouvě o úvěru 5 finanční arbitr zjistil, že „Pravidelný čistý měsíční příjem Klienta“ činí „33 276“, „Druh příjmu Klienta“ je „zaměstnání“, „Celkem příjmy“ činí „33 276“, „Výdaje“ se skládají z položky „Klient (životní minimum)“ ve výši „4 860“, „Druhá osoba v domácnosti (částka na partnera): 0“, „Děti v domácnosti (počet+výdaje): 0“, „Spoření (stavební spoření, penzijní pojištění, apod.): 0“, „Splátky (úvěry, zápůjčky, leasing, výživné, hypotéky, apod.): 0“, „Splátky PROFI CREDIT Czech a.s.: 2 418“, „Bydlení (nájemné, inkaso)“ ve výši „4 959“, „Ostatní (doprava, kurzy, záliby, apod.): 0“, „Celkem výdaje“ činí „12 237“, „Rodinný stav: Svobodný(svobodná)“, „Forma bydlení“ zaškrtnutá položka „vlastní“, „Celkem příjmy 33 276“, „Celkem výdaje: 12 237“, „VOLNÉ ZDROJE (PŘÍJMY – VÝDAJE): 20 039“.

Z výpisů z účtu Navrhovatele č. ■ (dále jen „Účet Navrhovatele 1“) za měsíce červenec 2020 až říjen 2020 finanční arbitr zjistil, že Navrhovatel obdržel od zaměstnavatele ■ IČO ■, se sídlem ■, dne 14. 7. 2020 mzdu ve výši 19.990 Kč, dne 14. 8. 2020 mzdu ve výši 20.701 Kč, dne 14. 9. 2020 mzdu ve výši 16.392 Kč a dne 14. 10. 2020 mzdu ve výši 20.715 Kč.

Z výpisů z účtu Navrhovatele č. ■ (dále jen „Účet Navrhovatele 2“) za období ode dne 8. 4. 2021 do dne 10. 8. 2021 finanční arbitr zjistil, že Navrhovatel obdržel od zaměstnavatele ■, IČO ■, se sídlem třída ■ (dále jen „Zaměstnavatel“), dne 9. 4. 2021 mzdu ve výši 24.182,77 Kč, dne 11. 5. 2021 mzdu ve výši 24.904,83 Kč, dne 10. 6. 2021 mzdu ve výši 23.742,40 Kč, dne 9. 7. 2021 mzdu ve výši 25.577,46 Kč a dne 10. 8. 2021 mzdu ve výši 24.464,22 Kč.

Z výpisu z Účtu Navrhovatele 2 za období ode dne 1. 3. 2022 do dne 21. 3. 2022 a z výpisů z účtu Navrhovatele č. ■ (dále jen „Účet Navrhovatele 3“) za měsíce duben 2022 až červen 2022 finanční arbitr zjistil, že Navrhovatel obdržel od Zaměstnavatele dne 10. 3. 2022 mzdu ve

výši 28.322 Kč, dne 8. 4. 2022 mzdu ve výši 24.981 Kč, dne 11. 5. 2022 mzdu ve výši 25.775 Kč a dne 9. 6. 2022 mzdu ve výši 24.845 Kč.

Z výpisu z Účtu Navrhovatele 3 za měsíce prosinec 2022 až březen 2023 finanční arbitr zjistil, že Navrhovatel obdržel od Zaměstnavatele dne 9. 12. 2022 mzdu ve výši 43.589 Kč, dne 10. 1. 2023 mzdu ve výši 33.566 Kč, dne 9. 2. 2023 mzdu ve výši 53.441 Kč a dne 9. 3. 2023 mzdu ve výši 30.846 Kč.

Z potvrzení o přijatých platbách na Účet Navrhovatele 3 ze dne 10. 7. 2023, 10. 8. 2023, 8. 9. 2023 a 10. 10. 2023 finanční arbitr zjistil, že Navrhovatel obdržel od Zaměstnavatele dne 10. 7. 2023 mzdu ve výši 29.245 Kč, dne 10. 8. 2023 mzdu ve výši 34.720 Kč, dne 8. 9. 2023 mzdu ve výši 32.266 Kč a dne 10. 10. 2023 mzdu ve výši 32.844 Kč.

Finanční arbitr tak z předložených podkladů zjistil, že Instituce ověřila pravidelné příjmy Navrhovatele před uzavřením Smluv o úvěru.

Pokud jde o ověření pravidelných výdajů Navrhovatele před uzavřením Smluv o úvěru, Instituce předložila dokumenty s výpisy záznamů z registru SOLUS k osobě Navrhovatele, ze kterých vyplývá, že Instituce do něj nahlížela dne 10. 11. 2020, 13. 8. 2021, 11. 7. 2022, a 14. 3. 2023 a že neobsahoval žádné záznamy k osobě Navrhovatele. Finanční arbitr nezjistil, že by Instituce nahlížela do registru SOLUS bezprostředně před uzavřením Smlouvy o úvěru 5, když Instituce k této smlouvě předložila výpis, který neobsahoval datum nahlížení.

Z dokumentů s názvem „Výpis z Nebankovního registru klientských informací (NRKI)“ (dále jen „NRKI“) k osobě Navrhovatele finanční arbitr zjistil, že Instituce do NRKI odeslala dotaz

- a) dne 10. 11. 2020 a obsahoval záznam o „skóre“ Navrhovatele, které činí „473“, přičemž z legendy vyplývá, že skóre „405 a více Kategorie III.“ znamená „nízké riziko, nejlepší segment klientů, možnost kompletní nabídky tenoru a částky k vyplacení“;
- b) dne 13. 8. 2021 a obsahoval záznam o „skóre“ Navrhovatele, které činí „376“, přičemž z legendy vyplývá, že skóre „236 - 404 = Kategorie II.“ znamená „menší riziko, lepší segment klientů, možnost lepší nabídky tenoru a částky k vyplacení“;
- c) dne 11. 7. 2022 a obsahoval záznam o „skóre“ Navrhovatele, které činí „327“, přičemž z legendy vyplývá, že skóre „236 - 404 = Kategorie II.“ znamená „menší riziko, lepší segment klientů, možnost lepší nabídky tenoru a částky k vyplacení“;
- d) dne 14. 4. 2023 a obsahoval záznam o „skóre“ Navrhovatele, které činí „359“, přičemž z legendy vyplývá, že skóre „236 - 404 = Kategorie II.“ znamená „menší riziko, lepší segment klientů, možnost lepší nabídky tenoru a částky k vyplacení“;
- e) dne 25. 10. 2023 a obsahoval záznamy „FINANČNÍ INSTITUCE S ŽÁDOSTÍ“, resp. „počet bank a finančních institucí u kterých si klient žádal o úvěr“ činí „5“, „EXPOZICE“, resp. „Součet Celkové zbývajících částky Kreditních karet, Celkové čerpání úvěrového rámce Nesplátkových operací a Celkové zbývajících částky Splátkových operací v roli žadatele a spolužadatele“ činí „850 907,00“, „LIMIT“, resp. „Součet Celkového úvěrového rámce Nesplátkových operací a Celkového limitu Kreditních karet v roli žadatele a spolužadatele“ činí „145 000,00“ a „DLUH PO SPLATNOSTI“, resp. „Součet Celkové nesplacené částky Splátkových operací, Celkového přečerpání úvěrového rámce Nesplátkových operací a Celkové nesplacené částky Kreditních karet v roli žadatele a spolužadatele“ činí „6 405,00“.

Z výpisů z NRKI však finanční arbitr nezjistil, zda, případně v jaké výši, měl Navrhovatel jiné závazky u nebankovních či jiných společností. Z výpisu z NRKI ze dne 25. 10. 2023 finanční arbitr sice zjistil, že Navrhovatel měl v době před uzavřením Smlouvy o úvěru 5 jiné závazky u nebankovních či jiných společností, nezjistil však, v jakých měsíčních splátkách měl povinnost je hradit.

Finanční arbitr tak nezjistil, že by z těchto dokumentů bylo možné ověřit Navrhovatelem tvrzenou nulovou výši splátek v dokumentech „Hodnocení klienta“ předložených ke Smlouvám o úvěru, když naopak v případě Smlouvy o úvěru 5 výpis z NRKI nasvědčuje, že tvrzená

informace není pravdivá. Instituce současně nedoložila, že by skutečnou výši splátek dále zjišťovala a ověřovala.

Instituce nepředložila žádné podklady vyjma výpisů z registru SOLUS a NRKI (např. doklady o nákladech na bydlení, doklady o platbách Navrhovatele na jeho závazky) kterými by dokládala, že si jakkoli ověřovala výdajovou stránku rozpočtu Navrhovatele, např. jak ověřila Navrhovatelem deklarované náklady na bydlení nebo jak ověřila, že náklady Navrhovatele v době sjednávání závazků ze Smluv o úvěru odpovídají částce životního minima.

Finanční arbitr pro úplnost odkazuje, že životní minimum představuje podle § 1 odst. 1 zákona č. 110/2006 Sb., o životním a existenčním minimu, ve znění pozdějších předpisů, „*minimální hranici peněžních příjmů fyzických osob k zajištění výživy a ostatních základních osobních potřeb*“. Hodnoty stanovené nařízením vlády č. 61/2020 Sb., o zvýšení částek životního minima a existenčního minima v případě Smlouvy o úvěru 1 a 2 (resp. v případě Smlouvy o úvěru 3 nařízením vlády č. 204/2022 Sb., o zvýšení částek životního minima a existenčního minima, v případě Smlouvy o úvěru 4 a 5 nařízením vlády č. 436/2022 Sb., o zvýšení částek životního minima a existenčního minima), sloužily k výpočtu životního minima, tak aby dotčené osoby mohly pokrýt své výdaje, tyto hodnoty však nevyjadřují reálné výdaje konkrétního spotřebitele. Věřitel by měl při posouzení úvěruschopnosti ověřit skutečné a aktuální výdaje spotřebitele. Nestačí vycházet pouze z výše životního minima. Není totiž vyloučené, že výdaje jednotlivých spotřebitelů ve srovnatelném postavení se mohou výrazně lišit.

Finanční arbitr shrnuje, že postup Instituce, kdy při posouzení úvěruschopnosti, resp. výdajové stránky rozpočtu Navrhovatele vycházela před uzavřením všech Smluv o úvěru z tvrzení Navrhovatele o jeho výdajích, resp. z informací z registrů SOLUS a NRKI, avšak tyto informace dále nijak neupřesňovala ani neověřovala, aby byla schopná získat objektivní obraz o jeho aktuální finanční situaci, který by zohlednila při rozhodování, zda a jaký úvěr Navrhovateli poskytne, nemůže finanční arbitr nejen v projednávaném případě, ale i obecně považovat za postup splňující kritéria odborné péče, protože ze strany Instituce jako úvěrového věřitele nedošlo ke splnění povinnosti objektivně získat všechny informace potřebné pro zhodnocení finanční situace Navrhovatele jako spotřebitele a s odbornou péčí tak posoudit, zda je schopen řádně úvěr splácet bez negativních zásahů do jeho majetkových a společenských poměrů.

Finanční arbitr tak nezjistil, že by Instituce před uzavřením Smluv o úvěru ověřila s odbornou péčí úvěruschopnost Navrhovatele v souladu s § 86 odst. 1 ve spojení s § 75 zákona o spotřebitelském úvěru 2016.

7.8. *Následky neposouzení úvěruschopnosti obecně*

Zákon o spotřebitelském úvěru 2016 ve znění účinném v době uzavření Smluv o úvěru 1 a 2 v § 87 odst. 1 stanoví, že „*[p]oskytne-li poskytovatel spotřebiteli spotřebitelský úvěr v rozporu s § 86 odst. 1 větou druhou, je smlouva neplatná. Spotřebitel může uplatnit námitku neplatnosti v tříleté promlčecí lhůtě běžící ode dne uzavření smlouvy. Spotřebitel je povinen vrátit poskytnutou jistinu spotřebitelského úvěru v době přiměřené jeho možnostem*“.

Finanční arbitr současně odkazuje na závěry Soudního dvora Evropské unie v rozsudku ze dne 5. 3. 2020, ve věci C-679/18 OPR-Finance s.r.o. (dále jen „Rozsudek SDEU“), že „*[č]lánky 8 a 23 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/48/ES ze dne 23. dubna 2008 o smlouvách o spotřebitelském úvěru a o zrušení směrnice Rady 87/102/EHS musí být vykládány v tom smyslu, že vnitrostátnímu soudu ukládají, aby z úřední povinnosti zkoumal, zda došlo k porušení předsměrní povinnosti věřitele stanovené v článku 8 této směrnice, tj. povinnosti posoudit úvěruschopnost spotřebitele, a vyvodil důsledky, které z porušení této povinnosti vyplývají ve vnitrostátním právu, za podmínky, že sankce splňují požadavky tohoto článku 23. Články 8 a 23 směrnice 2008/48 musí být rovněž vykládány v tom smyslu, že brání vnitrostátní úpravě, podle níž se sankce za porušení předsměrní povinnosti věřitele posoudit úvěruschopnost spotřebitele, tj. neplatnost úvěrové smlouvy ve spojení s povinností tohoto spotřebitele vrátit věřiteli poskytnutou jistinu v době přiměřené jeho možnostem, uplatní pouze za podmínky, že spotřebitel tuto neplatnost namítne, a to v tříleté promlčecí době*“.

Finanční arbitr tedy v souladu s Rozsudkem SDEU musí vykládat § 86 a § 87 zákona o spotřebitelském úvěru 2016 tak, že je-li porušena povinnost podle § 86 odst. 1 zákona o spotřebitelském úvěru 2016, pak je smlouva o spotřebitelském úvěru absolutně neplatná.

Zákon o spotřebitelském úvěru 2016 ve znění účinném v době uzavření Smluv o úvěru 3 až 5 v § 87 odst. 1 stanoví, že „*[p]oskytne-li poskytovatel spotřebiteli spotřebitelský úvěr v rozporu s § 86 odst. 1 větou druhou, je smlouva neplatná. Soud k neplatnosti přihlédne i bez návrhu. Spotřebitel je povinen vrátit poskytnutou jistinu spotřebitelského úvěru v době přiměřené jeho možnostem*“.

Finanční arbitr tedy dovozuje, že je-li porušena povinnost podle § 86 odst. 1 zákona o spotřebitelském úvěru 2016, pak je smlouva o spotřebitelském úvěru absolutně neplatná.

Podle § 2991 odst. 1 občanského zákoníku platí, že „*[k]do se na úkor jiného bez spravedlivého důvodu obohatí, musí ochuzenému vydat, oč se obohatil*“ a současně podle § 2993 téhož zákona platí, že „*[p]lnila-li strana, aniž tu byl platný závazek, má právo na vrácení toho, co plnila. Plnily-li obě strany, může každá ze stran požadovat, aby jí druhá strana vydala, co získala; právo druhé strany namítnout vzájemné plnění tím není dotčeno. To platí i v případě, byl-li závazek zrušen*“.

7.9. Následky neposouzení úvěruschopnosti Navrhovatele

Plnění z neplatných Smluv o úvěru, které si Navrhovatel s Institucí mezi sebou poskytli, představují plnění bez právního důvodu, přičemž taková plnění jsou bezdůvodným obohacením ve smyslu § 2991 odst. 2 občanského zákoníku, které jsou si smluvní strany povinny podle § 2993 téhož zákona vzájemně vydat.

Co se týče zúčtování vzájemných plnění z neplatné smlouvy, Nejvyšší soud v rozhodnutí ze dne 30. 4. 2009, sp. zn. 23 Cdo 3008/2007, konstatoval, že „*[b]yla-li obě plnění, která si účastníci neplatné smlouvy navzájem poskytlí, peněžitá, provede soud vzájemné zúčtování obou neoprávněných majetkových prospěchů (v dnešní terminologii bezdůvodného obohacení) a k takovému postupu není třeba ani vzájemné žaloby ani projevu směřujícího k započtení. Jestliže tedy jde o vrácení vzájemných peněžitých plnění z neplatné smlouvy, je třeba po vzájemném zúčtování těchto plnění uložit plnění rozdílu jednomu z účastníků*“.

Podle § 1982 odst. 1 občanského zákoníku platí, že „*[d]luží-li si strany vzájemně plnění stejného druhu, může každá z nich prohlásit vůči druhé straně, že svoji pohledávku započítává proti pohledávce druhé strany. K započtení lze přistoupit, jakmile straně vznikne právo požadovat uspokojení vlastní pohledávky a plnit svůj vlastní dluh*“.

K započtení tak dochází na základě kompenzačního právního jednání, které spočívá v tom, že smluvní strana výslovně prohlásí, že svoji pohledávku započítává proti pohledávce druhé strany a důsledkem je, že podle § 1982 odst. 2 občanského zákoníku se obě pohledávky ruší v rozsahu, v jakém se vzájemně kryjí, přičemž nekryjí-li se zcela, započte se pohledávka obdobně jako při splnění.

Protože však Navrhovatel finančnímu arbitrovi výslovně nesdělil, že v případě, že by u jedné ze Smluv o úvěru nedošlo k úhradě jistiny z této smlouvy, žádá v souladu s § 1982 odst. 1 občanského zákoníku vzájemné započtení pohledávek takto vzniklých, zabýval se finanční arbitr případným bezdůvodným obohacením u každé ze Smluv o úvěru zvlášť.

Tento pohled finančního arbitra je v souladu s názorem, který ve svém rozhodnutí ze dne 23. 6. 2020, sp. zn. 28 Cdo 1022/2020, vyslovil Nejvyšší soud, když dovodil, že „*[k] započtení, coby jednomu ze způsobů zániku vzájemně se kryjících pohledávek dlužníka a věřitele (kromě splnění dalších základních předpokladů – vzájemnost pohledávek, jejich stejný druh, přípustnost pohledávek k započtení), je třeba, aby jeden z účastníků učinil projev k započtení adresovaný druhému z nich*“.

Po zúčtování vzájemných nároků Navrhovatele a Instituce na vydání bezdůvodného obohacení u každé ze Smluv o úvěru finanční arbitr zjistil, že

- a) v případě Smlouvy o úvěru 1 bezdůvodné obohacení Instituce převyšuje bezdůvodné obohacení Navrhovatele o částku 1.137,91 Kč odpovídající rozdílu mezi výší čerpané jistiny a součtem Navrhovatelem uhrazených plateb (19.000 Kč - 20.137,91 Kč) a tuto částku je Instituce povinna Navrhovateli vydat;
- b) v případě Smlouvy o úvěru 2 bezdůvodné obohacení Instituce převyšuje bezdůvodné obohacení Navrhovatele o částku 12.088,30 Kč odpovídající rozdílu mezi výší čerpané jistiny a součtem Navrhovatelem uhrazených plateb (25.000 Kč - 37.088,30 Kč) a tuto částku je Instituce povinna Navrhovateli vydat;
- c) v případě Smlouvy o úvěru 3 bezdůvodné obohacení Instituce převyšuje bezdůvodné obohacení Navrhovatele o částku 5.776,29 Kč odpovídající rozdílu mezi výší čerpané jistiny a součtem Navrhovatelem uhrazených plateb (25.000 Kč - 30.776,29 Kč) a tuto částku je Instituce povinna Navrhovateli vydat;
- d) v případě Smlouvy o úvěru 4 bezdůvodné obohacení Navrhovatele převyšuje bezdůvodné obohacení Instituce o částku 9.903 Kč odpovídající rozdílu mezi výší čerpané jistiny a součtem Navrhovatelem uhrazených plateb (37.000 Kč - 27.097 Kč), a Navrhovatel je povinen tuto částku Instituci vrátit;
- e) v případě Smlouvy o úvěru 5 bezdůvodné obohacení Navrhovatele převyšuje bezdůvodné obohacení Instituce o částku 107.138 Kč odpovídající rozdílu mezi výší čerpané jistiny a součtem Navrhovatelem uhrazených plateb (167.000 Kč - 59.862 Kč), a Navrhovatel je povinen tuto částku Instituci vrátit.

Co se týče vydání bezdůvodného obohacení ze Smlouvy o úvěru 4 a 5 ve splátkách, finanční arbitr odkazuje na ustanovení § 87 odst. 1 větu třetí zákona o spotřebitelském úvěru 2016, podle kterého je Navrhovatel „*[n]ovinen vrátit poskytnutou jistinu spotřebitelského úvěru v době přiměřené jeho možností*“.

Smyslem a účelem tohoto ustanovení je, aby spotřebitel nebyl vystaven povinnosti vracet celou jistinu úvěru nebo její zbývající část najednou, ve lhůtě určené za tímto účelem věřitelem, která může být pro dlužníka obtížně splnitelná, ne-li nesplnitelná. Jak potvrdil sám zákonodárce v důvodové zprávě: „*[s] ohledem na fakt, že z neplatnosti smlouvy vyplývá povinnost stran vzájemně si bez zbytečného odkladu vrátit poskytnutá plnění na základě ustanovení o bezdůvodném obohacení, z čehož pro spotřebitele mohou vyplývat problémy související s nutností urychleně si opatřit již utracené peníze ze spotřebitelského úvěru, stanoví se na jeho ochranu, že poskytnutou jistinu není povinen vrátit ihned, avšak v době odpovídající jeho možnostem. Spotřebitel je povinen vrátit celou poskytnutou jistinu, avšak v takových splátkách, v jakých je schopen splácet. Slova „v době přiměřené jeho možnostem“ míří na rozložení vrácení poskytnuté jistiny spotřebitelského úvěru v čase. Pokud spotřebitel vrací poskytnutou jistinu dle svých možností, nemůže se dostat do prodlení, což je hlavním cílem ochrany.*“ (srov. důvodovou zprávu k § 87 zákona o spotřebitelském úvěru 2016). Zákonodárce tamtéž současně doplňuje, že: „*[p]oskytovatel, pokud se domnívá, že spotřebitel nesplácí podle svých možností, může podat návrh soudu, aby určil, v jakých lhůtách má spotřebitel splácet*“.

Z textu zákona i citovaného záměru zákonodárce finanční arbitr dovozuje, že lhůtu k plnění závazku k vydání bezdůvodného obohacení z neplatné úvěrové smlouvy nestanoví věřitel, nýbrž je na spotřebiteli, aby poté, co je určena neplatnost úvěrové smlouvy a postavena najisto jeho povinnost k vrácení čerpaných peněžních prostředků, jejichž výše je daná ze zákona (§ 2993 občanského zákoníku), zhodnotil, v jaké době peněžní prostředky vrátí. Zákon tuto dobu pouze omezuje na dobu „*přiměřenou možnostem spotřebitele*“. Není vyloučeno, že možnosti spotřebitele se budou v čase měnit, proto nelze předem určit pevnou částkou ani frekvencí plateb povinnost spotřebitele čerpanou jistinu vrátit.

Stejně tak není vyloučeno, aby dlužník s věřitelem o době plnění závazku k vydání bezdůvodného obohacení z neplatné smlouvy uzavřeli dohodu.

V žádném případě není na libovůli spotřebitele, v jaké době peněžní prostředky vrátí. Spotřebitel by měl splácet svůj závazek podle svého nejlepšího vědomí a svědomí v době skutečně přiměřené jeho možnostem, neboť zákon dává věřiteli oprávnění pro případ, že se mu nezdá, že spotřebitel splácí podle svých možností, požádat soud o určení přiměřené doby plnění. Soud přiměřenou dobu stanoví podle § 87 odst. 2 zákona o spotřebitelském úvěru 2016 „podle možností spotřebitele a v zájmu spravedlivého uspořádání práv a povinností smluvních stran s přihlédnutím k příjmu spotřebitele a jeho celkovým sociálním a majetkovým poměrům“.

Stejně tak může soud, příp. finanční arbitr na návrh Navrhovatele, již jednou dohodnutou dobu nebo dobu stanovenou rozhodnutím na návrh některé ze stran změnit (srov. ustanovení § 87 odst. 3 zákona o spotřebitelském úvěru 2016).

7.10. Úrok z prodlení

Podle § 1970 občanského zákoníku platí, „[p]o dlužníkovi, který je v prodlení se splácením peněžitého dluhu, může věřitel, který řádně splnil své smluvní a zákonné povinnosti, požadovat zaplacení úroku z prodlení, ledaže dlužník není za prodlení odpovědný. Výši úroku z prodlení stanoví vláda nařízením; neujednají-li strany výši úroku z prodlení, považuje se za ujednanou výše takto stanovená“.

Podle § 1958 odst. 2 občanského zákoníku platí, že „[n]eujednají-li strany, kdy má dlužník splnit dluh, může věřitel požadovat plnění ihned a dlužník je poté povinen splnit bez zbytečného odkladu“.

Nejvyšší soud v rozhodnutí ze dne 29. 3. 2001, sp. zn. 25 Cdo 2895/99, dovodil, že „[b]ezdůvodné obohacení tedy představuje závazkový právní vztah, z něž pohledávka vzniká tomu, na jehož úkor se jiný bezdůvodně obohatil, a dluh tomu, kdo obohacení získal. Jestliže tento dluh (povinnost vydat bezdůvodné obohacení) nespočívá v povinnosti vydat věc, nýbrž v povinnosti platební, je nepochybné, že jde o dluh peněžitý, s jehož řádným a včasným nesplněním spojuje ustanovení § 517 obč. zák. nepříznivý důsledek vzniku prodlení na straně dlužníka s právem věřitele požadovat vedle plnění i úroky z prodlení.“

K otázce splatnosti bezdůvodného obohacení Nejvyšší soud ustáleně vykládá, že „bezdůvodné obohacení představuje závazkový právní vztah, z něž pohledávka vzniká tomu, na jehož úkor se jiný bezdůvodně obohatil, a dluh tomu, kdo obohacení získal, přičemž bezdůvodné obohacení patří mezi nároky, u nichž není zákonnou úpravou stanovena splatnost pohledávek vzniklých z tohoto právního titulu, doba plnění je u nich obvykle vázána na výzvu věřitele podle § 563 obč. zák., teprve výzvou k plnění se dluh stává splatným a dlužník je povinen splnit dluh prvního dne poté, kdy byl o plnění věřitelem požádán.“ (viz například rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 7. 4. 2010, sp. zn. 28 Cdo 4260/2009).

Nárok na úrok z prodlení tedy vznikne i v případě prodlení s vydáním bezdůvodného obohacení. Splatnost bezdůvodného obohacení je vázána na výzvu Navrhovatele k jeho plnění, resp. na lhůtu za tímto účelem Navrhovatelem stanovenou.

Finanční arbitr zjistil, že Navrhovatel vyzval Instituci k vydání bezdůvodného obohacení ze Smlouvy o úvěru 1 až 3 ve výši 17.138 Kč ve Výzvě, když Výzvu Instituci odeslal prostřednictvím datové schránky dne 12. 1. 2024 a Instituce Výzvu téhož dne obdržela. Navrhovatel ve Výzvě stanovil Instituci lhůtu pro vydání bezdůvodného obohacení 7 kalendářních dnů ode dne odeslání Výzvy.

Výzva Navrhovatele k vydání bezdůvodného obohacení je adresným právním jednáním ve smyslu § 570 odst. 1 občanského zákoníku, podle kterého platí, že „[p]rávní jednání působí vůči nepřítomné osobě od okamžiku, kdy jí projev vůle dojde; zmaří-li vědomě druhá strana dojití, platí, že řádně došlo.“

Účinky Výzvy (tj. splatnost bezdůvodného obohacení a prodlení s jeho vydáním) tedy mohly nastat až doručením do sféry Instituce.

Navrhovatel tak ve Výzvě stanovil počátek běhu lhůty k vydání bezdůvodného obohacení bez ohledu na to, zda Výzva došla do sféry Instituce. K takto stanovené lhůtě by finanční arbitr nemohl bez jejího doručení adresátovi vůbec přihlídnout, a finančnímu arbitrovi by nezbylo než Výzvu posoudit jako výzvu k plnění ve smyslu § 1958 odst. 2 občanského zákoníku, tj. k plnění bez zbytečného odkladu od doručení Výzvy.

Pokud jde o lhůtu k plnění stanovenou bez zbytečného odkladu, k tomuto finanční arbitr odkazuje na rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 31. 5. 2023, sp. zn. 31 Cdo 3125/2022, ve kterém tento soud dovodil, že „[k] časovému určení lhůty „bez zbytečného odkladu“ lze i s využitím dosavadní judikatury (Nejvyššího soudu, Ústavního soudu a Nejvyššího správního soudu) k výkladu tohoto pojmu v ustanoveních ObčZ 1964 a ObchZ uzavřít, že jde o velmi krátkou lhůtu, jíž je míněno bezodkladné, neprodlené, bezprostřední či okamžité jednání směřující ke splnění povinnosti či k učinění právního úkonu či jiného projevu vůle, přičemž doba trvání lhůty bude záviset na okolnostech konkrétního případu. V každém konkrétním případě je třeba vždy zkoumat, zda dlužník bezodkladně využil všechny možnosti pro splnění této povinnosti, případně jaké skutečnosti mu v tom bránily. Zásadně jde o lhůtu v řádu dnů, maximálně týdnů, v co nejkratším časovém úseku, přičemž v praxi je nutno tento pojem vykládat podle konkrétních okolností případu v závislosti na účelu, který chce zákonodárce konkrétním ustanovením za pomoci takto určené lhůty dosáhnout.“

Finanční arbitr však nemůže odhlédnout od skutečnosti, že v posuzovaném případě byla Výzva Instituci doručena v průběhu Navrhovatelem stanovené lhůty a s ohledem na způsob doručení prostřednictvím systému datových schránek měla Instituce k dispozici i informaci o tom, kdy jí byla Výzva odeslána. Navrhovatel poskytl Instituci k vydání bezdůvodného obohacení ze Smlouvy o úvěru lhůtu delší (7 dní od odeslání Výzvy, tj. do dne 19. 1. 2024), která zákonnou lhůtu (bez zbytečného odkladu) přesahuje. Instituce proto mohla oprávněně očekávat, že se na tuto lhůtu může spoléhat a že se do konce této lhůty nemůže dostat do prodlení. Uvedené platí i přesto, že Instituce ve stanovené lhůtě neplnila.

Ke shodným závěrům pak dospěl i Nejvyšší soud v rozhodnutí ze dne 14. 4. 2004, sp. zn. 32 Odo 978/2003, nebo v rozhodnutí ze dne 7. 9. 2005, sp. zn. 32 Odo 215/2005, když za účinnosti zákona č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, dovodil, že „[o]becně vzato, obdobně jako doručení žaloby by mohlo být i doručení podání žalovaného obsahujícího kompenzační námitku považováno za doručení výzvy k plnění peněžitého závazku dlužníkovi podle § 340 odst. 2 obchodního zákoníku (dále též jen „obch. zák.“), podle něhož není-li doba plnění ve smlouvě určena, je věřitel oprávněn požadovat plnění závazku ihned po uzavření smlouvy a dlužník je povinen závazek splnit bez zbytečného odkladu po té, kdy byl věřitelem o plnění požádán. Toto pravidlo platí pro všechny obchodní závazky, tedy i pro ty, které nevznikly ze smlouvy; typicky jde o závazky z porušení práva. Z uvedeného ustanovení vyplývá, že pokud není doba plnění (splatnost) určena smlouvou a smlouva ani nestanoví postup a způsob jejího určení, vyvolá ji věřitel tím, že plnění požaduje a dlužník je pak povinen plnit bez zbytečného odkladu po té, kdy byl věřitelem o plnění požádán. Věřitel, který požaduje plnění, může současně uvést ve své výzvě určitou dobu, pozdější než jaká by odpovídala lhůtě bez zbytečného odkladu, popřípadě stanovit pro splnění určitou lhůtu. Dlužník v takovém případě nebude v prodlení, když splní v udané době, popřípadě do konce dané lhůty.“ Citované rozhodnutí lze vztáhnout i na současnou právní úpravu v poměrech občanského zákoníku.

Finanční arbitr proto dovozuje, že Instituci uplynula lhůta k vydání bezdůvodného obohacení v pátek 19. 1. 2024. Protože Instituce dne 19. 1. 2024 bezdůvodné obohacení Navrhovateli nevydala, dostala se následující den, tj. 20. 1. 2024, do prodlení s jeho vydáním.

Výši úroku z prodlení stanoví nařízení Vlády České republiky č. 351/2013 Sb., kterým se určuje výše úroků z prodlení a nákladů spojených s uplatněním pohledávky, určuje odměna likvidátora,

likvidačního správce a člena orgánu právnické osoby jmenovaného soudem a upravují některé otázky Obchodního věstníku a veřejných rejstříků právnických a fyzických osob, v § 2, podle kterého „[v]ýše úroku z prodlení odpovídá ročně výši repo sazby stanovené Českou národní bankou pro první den kalendářního pololetí, v němž došlo k prodlení, zvýšené o 8 procentních bodů“.

Repo sazba stanovená Českou národní bankou pro den 1. 1. 2024 činila 6,75 %, finanční arbitr proto Navrhovateli přiznal úrok z prodlení ve výši 14,75 % (8 + 6,75) p. a. z částky 17.138 Kč, a to ode dne 20. 1. 2024 do dne zaplacení.

Finanční arbitr pro úplnost uzavírá, že jelikož Navrhovatel vyzval Instituci k plnění pouze co do částky 17.138 Kč, finanční arbitr přiznává Navrhovateli úrok z prodlení pouze z této částky. Finanční arbitr současně rozhodl o vydání bezdůvodného obohacení Instituce ze Smlouvy o úvěru 1 až 3 v plné výši, ačkoli Navrhovatel uplatnil nárok na vydání bezdůvodného obohacení pouze ve výši 17.138 Kč, a to v souladu s § 12 odst. 3 zákona o finančním arbitroví, podle kterého „[a]rbitr není vázán návrhem“, a i s ohledem na skutečnost, že finanční arbitr má vypořádat nároky stran sporu úplně, a dbát, aby stranám nevznikaly zbytečné náklady (srovnej § 6 odst. 2 správního řádu).

8. K výrokům nálezů

Finanční arbitr na základě shromážděných podkladů a po jejich pečlivém právním posouzení nezjistil, že by Instituce řádně splnila povinnost vyplývající z § 86 odst. 1 ve spojení s § 75 zákona o spotřebitelském úvěru 2016, protože v rozporu se zákonem uzavřela s Navrhovatelem Smlouvy o úvěru a následně Navrhovateli poskytla na základě těchto smluv spotřebitelské úvěry, aniž by bylo zřejmé, zda Navrhovatel bude schopen úvěry ze Smluv o úvěru splatit.

V důsledku neposouzení schopnosti Navrhovatele splácet úvěry s odbornou péčí jsou Smlouvy o úvěru absolutně neplatné a smluvní strany jsou povinny si vydat bezdůvodné obohacení, které na základě neplatných Smluv o úvěru získaly.

Protože Navrhovatel uhradil na Smlouvu o úvěru 1 až 3 více, než kolik z těchto smluv obdržel od Instituce, uložil finanční arbitr Instituci povinnost vydat Navrhovateli bezdůvodné obohacení ve výši 19.002,50 Kč. Finanční arbitr současně přiznal Navrhovateli právo na zaplacení úroků z prodlení, neboť pro to byly splněny zákonné podmínky. Finanční arbitr proto rozhodl tak, jak je uvedeno ve výroku I. tohoto nálezů.

Finanční arbitr dovedl právní zájem Navrhovatele na určení neplatnosti Smlouvy o úvěru 4 a 5, protože tyto smlouvy stále trvají a mezi Navrhovatelem a Institucí panuje spor o jejich platnost a povinnost Navrhovatele uhradit Instituci mimo jistin také úroky a sjednané poplatky ze Smlouvy o úvěru 4 a 5, a proto finanční arbitr určil ve výroku II. tohoto nálezů neplatnost Smlouvy o úvěru 5.

Finanční arbitr nedovodil, že by určení neplatnosti Smlouvy o úvěru 1 až 3 bylo nezbytné k uplatnění práv Navrhovatele, když otázka neplatnosti Smlouvy o úvěru 1 až 3 je předběžnou otázkou k posouzení nároku Navrhovatele na vydání bezdůvodného obohacení z těchto smluv, a proto finanční arbitr ve zbývajících částech návrh Navrhovatele zamítl, jak je uvedeno ve výroku III. tohoto nálezů.

Protože finanční arbitr v nálezů částečně vyhověl návrhu Navrhovatele, musí Instituci uložit podle § 17a zákona o finančním arbitroví sankci ve výši 15.000 Kč. Sankce je příjmem státního rozpočtu a Instituce je povinná ji zaplatit ve lhůtě a způsobem uvedeným ve výroku IV. tohoto nálezů.

Na základě všech výše uvedených skutečností rozhodl finanční arbitr tak, jak je uvedeno ve výrocih tohoto nálezů.

Poučení:

Proti tomuto nálezu lze podle § 16 odst. 1 zákona o finančním arbitrovi do 15 dnů od jeho doručení podat písemně odůvodněné námitky k finančnímu arbitrovi. Práva podat námitky se lze vzdát. Včas podané námitky mají odkladný účinek.

Podle § 17 odst. 1 zákona o finančním arbitrovi, nález, který již nelze napadnout námitkami, je v právní moci.

Mgr. Monika Nedelková
finanční arbitr

Doručuje se
Navrhovatel – datová schránka xiym2vs
Instituce – datová schránka gz8ftup

